

DET KONGELEGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Prop. 151 L

(2009–2010)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i forvaltningslova og
straffegjennomføringslova (behandling av
personopplysningar i kriminalomsorga,
innsyn i benådingssaker o.a.)

Innhald

1	Hovudinnhaldet i proposisjonen	5	6	Teieplikt om forhold som påverkar tryggleiken	32
2	Bakgrunnen for framlegga	7	6.1	Gjeldande rett og høyringsnotatet	32
			6.2	Synet til høyringsinstansane	32
3	Forholdet til dei menneskerettslege forpliktingane Noreg har	10	6.3	Vurderingane til departementet	32
3.1	Generelt	10	7	Behandling av opplysningar som er innhenta frå andre etatar	34
3.2	Framlegg til heimelsgrunnlag for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga	10	7.1	Gjeldande rett og høyringsnotatet	34
			7.2	Synet til høyringsinstansane	34
3.3	Innsyn i benådingssaker	11	7.3	Vurderingane til departementet	34
4	Behandling av personopplysningar i kriminalomsorga	13	8	Unnatak frå klage på avgjerder i kriminalomsorga etter straffelova § 54 nr. 1 og 2	35
4.1	Gjeldande rett	13			
4.1.1	Innleiing	13	9	Omgjeringskrav etter straffegjennomføringslova § 44 blir avgjorde ved dom	36
4.1.2	Krav om rettsleg grunnlag for å behandle personopplysningar	13			
4.1.3	Krav om rettsleg grunnlag for å behandle sensitive personopplysningar	13	10	Administrative og økonomiske konsekvensar	37
4.1.4	Konsesjon	13			
4.2	Framlegget frå arbeidsgruppa	14	11	Merknader til dei enkelte føresegnene	38
4.3	Høyringsnotatet	15	11.1	Endringar i forvaltningslova	38
4.4	Synet til høyringsinstansane	15	11.2	Endringar i straffegjennomføringslova	38
4.4.1	Lovframlegga	15	11.3	Ikraftsetjing	40
4.4.2	Generelle problemstillingar	18			
4.5	Vurderingane til departementet	21			
5	Innsyn i benådingssaker	24		Forslag til lov om endringar i forvaltningslova og straffegjennomføringslova (behandling av personopplysningar i kriminalomsorga, innsyn i benådingssaker o.a.)	41
5.1	Gjeldande rett	24			
5.2	Praksis	24			
5.3	Høyringsnotatet	25			
5.4	Synet til høyringsinstansane	25			
5.4.1	Høyringsutkastet	25			
5.4.2	Tidsavgrense innsynsretten	27			
5.5	Vurderingane til departementet	29			

DET KONGELEGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Prop. 151 L

(2009–2010)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i forvaltningslova og straffegjennomføringslova (behandling av personopplysningar i kriminalomsorga, innsyn i benådningssaker o.a.)

*Tilråding frå Justis- og politidepartementet av 18. juni 2010,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Stoltenberg II)*

1 Hovudinnhaldet i proposisjonen

I proposisjonen gjer departementet framlegg om dessa endringane i forvaltningslova og straffegjennomføringslova:

- innføring av eit heimelsgrunnlag for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga
- presisering av kva for opplysningar som er omfatta av teieplikta i benådningssaker
- presisering av kven teieplikta til tenestemenn gjeld
- regulering av teieplikta til tenestemenn når det gjeld forhold som kan påverke tryggleiken ved straffegjennomføring utanfor fengsla
- paragrafoverskrift til straffegjennomføringslova § 7a
- konsekvensendring av straffegjennomføringslova § 7 bokstav f og § 44 fjerde ledd

Kapittel 2 beskriv bakgrunnen for lovframlegga. I kapittel 3 vurderer departementet forholdet mel-

lom lovframlegga og dei menneskerettslege forpliktingane Noreg har.

Kriminalomsorga behandlar svært mange personopplysningar om domfelte og innsette – også opplysningar som er klart sensitive. I tillegg behandlar kriminalomsorga personopplysningar om for eksempel pårørende og andre som har kontakt med eller prøver å få kontakt med domfelte eller innsette. Framlegget om heimelsgrunnlag for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga har som formål å beskytte enkeltindivid mot at personvernet blir krenkt (kapittel 4).

Departementet gjer framlegg om reglar om innsyn som inneber eit klarere heimelsgrunnlag for innsyn i benådningssaker. Openheit om kven som blir benåda kan bidra til å styrkje legitimiteten til benådingsordninga, auke forståinga for benådning som institutt og medverke til at praksisen i benådningssaker er i tråd med det allmenne rettsmedvitet (kapittel 5).

Endringar i forvaltningslova og straffegjennomføringslova
(behandling av personopplysningar i kriminalomsorga, innsyn i benådingssaker o.a.)

Framlegga om teieplikt i straffegjennomføringslova § 7 bokstav h skal klargjøre kven plikta gjeld og sikre at det gjeld einsarta reglar for teieplikt om forhold som kan påverke tryggleiken, anten straffegjennomføringa skjer i eller utanfor fengsel (kapittel 6).

I tråd med systematikken elles i straffegjennomføringslova bør § 7a ha ei overskrift som fortel kort kva paragrafen handlar om (kapittel 7).

I kapittel 8 gjer departementet framlegg om ei

endring i straffegjennomføringslova § 7 bokstav f om unnatak frå rett til å klage på avgjerder i kriminalomsorga etter straffelova § 54 nr. 1 og 2. Framlegget i kapittel 9 gjeld ei mindre endring i straffegjennomføringslova § 44 fjerde ledd, som følgjer av at ei domstolsavgjerd om fullføring av fengselsstraff på vilkår med verknad frå 1. januar 2006 skal vere dom og ikkje orskurd, jf. dei endringane i straffelova 1902 §§ 28a og 28b som blei vedtekne ved lov 20. mai 2005 nr. 28.

2 Bakgrunnen for framlegga

Etter ein kontroll hausten 2007 gjorde Datatilsynet 25. januar 2008 vedtak med åtte pålegg om endring eller opphøyr av ulovlege måtar å behandle personopplysningar på i kriminalomsorga. Eitt av pålegga innebar at kriminalomsorga må etablere eit *rettsleg grunnlag for behandling av personopplysningar* i Kompis (Kriminalomsorgas produktivitetsfremmande informasjonssystem) som er i samsvar med personopplysningslova § 11 første ledd bokstav a, jf. § 9.

Som eit ledd i oppfølginga av kontrollrapporten sette Justisdepartementet blant anna ned fem arbeidsgrupper som skulle kome med framlegg til tiltak for å gjennomføre pålegget frå Datatilsynet. Arbeidsgruppa som greidde ut lovgrunnlaget for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga, la fram rapporten sin 31. oktober 2008. I rapporten blir det gjort framlegg om å regulere heimelsgrunnlaget for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga i eit eige kapittel i straffegjennomføringslova.

Bakgrunnen for framlegget om *innsyn i benådningssaker* er blant anna ei oppmoding frå justiskomiteen på Stortinget ved behandlinga av ny offentliglov. I Innst. O. nr. 41 (2005–2006) om lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) skriv justiskomiteen dette (side 4):

«Komiteen er av den oppfatning at behandlingen av benådningssaker bør undergis større grad av åpenhet enn hva tilfellet er i dag. Komiteen viser i denne sammenheng blant annet til den offentlige debatt som oppsto i etterkant av avsløringer om praksis i benådningssaker mot slutten av 2005. Benådningsinstituttet er i likhet med for eksempel rettssystemet vårt avhengig av folkets tillit for å kunne fungere. Komiteen ber derfor Regjeringen om å gjennomgå dagens lovgivning for benådningssaker og komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan mer åpenhet kan implementeres.»

Som justiskomiteen peiker på, var innsynsretten tema i ei sak frå 2005 der Justisdepartementet nekta Dagens Næringsliv innsyn i dokument og opplysningar i ei benådningssak. Dagens Næringsliv klaga saka inn for Sivilombodsmannen, som konkluderte slik:

«Sammenfatningsvis finner jeg at det knytter seg begrunnet tvil til forhold av betydning i saken. Sakens utfall – om vedkommende ble benådet eller ikke – kan etter min mening ikke unntas med den begrunnelsen at dette er en taushetsbelagt opplysning. Jeg kan heller ikke se at advokatens navn kan unntas. Når det gjelder premissleverandørene for helseforhold, er jeg imidlertid enig med departementet at dette etter dagens regelverk er å anse som taushetsbelagte opplysninger fordi det vil kunne avsløre et sensitivt klientforhold. Da sakens utfall og advokatens navn nå forutsettes kjent, er det ikke grunnlag for å be departementet vurdere den foreliggende saken på nytt. Jeg forutsetter imidlertid at departementet merker seg mine synspunkter for fremtiden.

Saken viser at innsyn i straffesaken og innsyn i benådningssaken følger ulike regelverk. Personlige opplysninger, som for eksempel opplysninger om helse, vil i stor utstrekning være offentlige i en rettsprosess, mens spørsmål om benådning er en forvaltningsavgjørelse, hvor reglene om forvaltningsrettslig taushetsplikt kommer til anvendelse. Hvorvidt denne forskjellen i regelverket skal opprettholdes, er opp til lovgiver å ta stilling til. Jeg antar at departementet fortløpende vurderer om det er grunn til å foreslå særskilte regler om offentlighet i benådningssaker.»

Frå 1. september 2008 starta kriminalomsorga eit toårig prøveprosjekt i seks utvalde fylke der den domfelte kan søkje om få å sone ei vilkårslaus fengselsstraff heime med elektronisk kontroll, jf. straffegjennomføringslova § 16 andre ledd. Etter ei vurdering av om søkjaren er eigna, kan kriminalomsorga gi samtykke til slik soning når fengselsstraffa eller resttida fram til venta prøvelauslating er inntil fire månader. Innføringa av straffegjennomføring med elektronisk kontroll gjer det nødvendig å endre reglane om *teieplikt* i straffegjennomføringslova § 7 bokstav h. Framlegget presiserer at alle som gjer teneste i kriminalomsorga, også har teieplikt om forhold som kan påverke tryggleiken ved gjennomføring av straff utanfor fengsla. Samstundes blir det gjort framlegg som presiserar at teieplikta til tenesemenn og gjeld enhver som er tilsatt i eller utfører

teneste eller arbeid for kriminalomsorga. Lovframlegget om å presisera kven teieplikta til tenestemenn gjeld, har ikkje vore på vanleg høyring fordi departementet meiner det er heilt klart at ei slik høyring må reknast som unødvendig.

Av lovtekniske grunnar blir det gjort framlegg om ei overskrift i straffegjennomføringslova § 7a. Straffegjennomføringslova § 7a bør ha *overskrift* på same måten som resten av paragrafane i lova. Departementet gjer framlegg om «Opplysningsplikt og innhenting av taushetsbelagte opplysningar» som overskrift. Formuleringa dekkjer i hovudsak innhaldet i føresegna.

Justisdepartementet sende 24. mars 2009 på høyring framlegg om endringar i forvaltningslova og straffegjennomføringslova med frist 24. juni 2009 til desse adressatane:

Finansdepartementet
Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet

Høgsterett
Lagmannsrettane
Tingrettane
Domstoladministrasjonen

Riksadvokaten
Statsadvokatembeta
Politidirektoratet
ØKOKRIM

Kriminalomsorgsregionane
Kriminalomsorgas IT-teneste (KITT)
Tilsynsråda for fengsla

Justissekretariata (nå Statens sivilrettsforvaltning)
Sekretariatet for konfliktråda

Regjeringsadvokaten
Sivilombodsmannen

Akademikerne
Bergen forsvarerforening
Det kriminalitetsføbyggjande rådet (KRÅD)
Datatilsynet
Det juridiske fakultetet ved Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultetet ved Universitetet i Bergen
Det juridiske fakultetet ved Universitetet i Tromsø
Politi høyskolen
Kriminalomsorgas utdanningssenter (KRUS)

Den Norske Advokatforening
Den norske Dommerforening

Den Norske Fagpresses Forening
Fellesorganisasjonen (FO)
Foreningen for fangers pårørende (FFP)
Forum for yringsfrihet
Forsvarergruppen av 1977
Hovudverneombodet for kriminalomsorga
Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede (UNIO)
Institutt for kriminologi og retts sosiologi
Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)
Jusshjelpa i Nord-Norge
Juss-Buss
Jussformidlinga i Bergen
Kompetanseutvalet for dommarar
Kontoret for fri rettshjelp
Kriminalomsorgens Lederforbund
LO Stat
Medietilsynet
Norges Juristforbund
Norges Politiledarlag
Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund (NFF)
Norsk forening for kriminalreform (KROM)
Norsk forum for Yringsfrihet
Norsk Journalistlag
Norsk Presseforbund
Norsk Redaktørforening
Norsk Tjenestemannslag (NTL)
Norske kvinnelige juristers forening
Personvernemda
Politijuristene
Politiets Fellesforbund
Politiets kriminalitetsføbyggjande forum
Rettspolitisk forening
Sosialtjenestemennenes landsforbund (STL)
Statsadvokatenes forening
Straffedes organisasjon i Norge (SON)
Stine Sofies Stiftelse
Støttesenteret for fornærmede i straffesaker
WayBack
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Desse instansane har svart at dei ikkje har kommentarar eller ikkje ser nokon grunn til å uttale seg om framlegget:

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Høgsterett
Borgarting lagmannsrett
Domstoladministrasjonen
Statens sivilrettsforvaltning
Sekretariatet for konfliktråda

Ingen av dei høyringsinstansane som har uttalt seg, går imot framlegget om å regulere *heimelsgrunnlaget* for behandling av personopplysningar i

kriminalomsorga i eit eige kapittel i straffegjennomføringslova. Men instansane har ulikt syn på utforminga av lovframlegget.

Fleirtalet av høringsinstansane er positive til framlegget om *klarere heimelsgrunnlag for innsyn i benådingssaker*, men særleg interesseorganisasjonar for ulike medium åtvarar mot å tidsavgrense innsynsretten fordi dei meiner det kan vere med på å hole ut ordninga. Sivilombodsmannen meiner framlegget om innsyn ikkje fører til større openheit i benådingssaker slik Stortinget etterlyser. Datatilsynet skriv at personar som søker om benåding, bør ha sterkare vern enn tiltalte i straffesaker fordi benåding byggjer på søknad frå ein domfelt. KROM tek klart avstand frå reglar om innsyn i benådingsaker. Foreininga grunngir dette med at domfelte som heilt eller delvis får benåding, er i ein særskilt sårbar situasjon der behovet for vern er ekstraordinært. Få har uttalt seg om *resten av* lovframlegga i høringsnotatet.

Norsk senter for menneskerettar ved Universitetet i Oslo kjem berre med generelle kommentarar til høringsnotatet i fråsegna si og går ikkje inn på dei konkrete framlegga. Senteret peiker blant anna på at forholdet mellom framlegga og *menneskerettane* ikkje er vurdert i høringsnotatet.

Departementet kjem nærmare inn på kva høringsinstansane meiner, ved behandlinga av kvart framlegg.

Ved vilkår om narkotikaprogram og program mot ruspåverka køying kan kriminalomsorga bringe saka inn for retten med krav om orskurd eller dom etter straffelova 1902 § 54 nr. 1 og 2. På same måten som ved prøvelauslating (straffegjennomføringslova § 44 andre ledd) og samfunnsstraff (straffegjennomføringslova § 58 andre ledd) er det behov for uttrykkjeleg *unnatak frå høvet til å klage på* avgjerda i kriminalomsorga om å bringe saka inn for retten. Lovframlegget har ikkje vore på vanleg høyring fordi departementet meiner det er heilt klart at ei slik høyring må reknast som unødvendig.

Framlegget om *konsekvensendring av straffegjennomføringslova § 44 fjerde ledd* er ei nødvendig følge av ei endring i § 44 andre ledd som blei vedteken ved lov 20. mai 2005 nr. 28. Etter endringa skal omgjerdingar av dom på samfunnsstraff etter straffelova § 28 b første ledd bokstav a gjelde på same måten i saker om gjeninnsetjing for fullføring av reststraff etter prøvelauslating, jf. straffegjennomføringslova § 44 andre ledd. Dette inneber at retten skal avgjere slike omgjeringskrav ved dom og ikkje orskurd. Ved ein feil blei § 44 fjerde ledd ikkje endra på tilsvarande måte. Dette har skapt uvisse i praksis. Lovframlegget har ikkje vore på vanleg høyring fordi departementet meiner det er heilt klart at ei slik høyring må reknast som unødvendig.

3 Forholdet til dei menneskerettslege forpliktingane Noreg har

3.1 Generelt

Lovframlegga om behandling av personopplysningar i kriminalomsorga og om innsyn i benådingssaker rører ved dei menneskerettslege forpliktingane Noreg har når det gjeld å tryggje retten til personvern og til vern om privatlivet for borgarane. Lovframlegget må derfor vurderast opp mot desse forpliktingane, især EMK artikkel 8 og 10.

EMK gjeld etter menneskerettslova av 21. mai 1999 nr. 30 § 2 som norsk rett, og etter menneskerettslova § 3 skal denne konvensjonen gå føre anna lovgiving ved motstrid. Nye lovføresegner må utformast slik at dei ikkje bryt med dei menneskerettslege forpliktingane Noreg har.

Den føreseigna som har størst interesse når ein skal vurdere lovframlegget om behandling av personopplysningar i kriminalomsorga i høve til dei menneskerettslege forpliktingane Noreg har, er EMK artikkel 8, som lyder slik:

- «1. Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.
2. Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.»

Inngrep i EMK artikkel 8 må stette krava i EMK artikkel 8 (2) for at dei ikkje skal vere konvensjonsstridige. Inngrepet må da ha heimel i lov og vere nødvendig i eit demokratisk samfunn for å oppfylle eit legitimt formål. Vilkåra er kumulative.

3.2 Framlegg til heimelsgrunnlag for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga

Personopplysningslova tok til å gjelde 1. januar 2001 saman med forskrifter til lova. Lova gjennomfører direktiv 95/46/EF frå Europaparlamentet og

rådet om vern av personopplysningar (personvern-direktivet) i norsk rett. Personverndirektivet er ein del av EØS-avtalen, og Noreg er rettsleg forplikta til å ha eit regelverk som heile tida er i samsvar med direktivet. Avgjerder frå EF-domstolen om forståinga av personverndirektivet påverkar såleis også Noreg.

Departementet meiner at den heimelen for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga som det er gjort framlegg om, er i samsvar med dei krava personopplysningslova (og personverndirektivet) set. Her viser departementet også til at dei lovheimlane i straffegjennomføringslova som det er gjort framlegg om, kjem til å bli utfylte med meir detaljerte føresegner i form av forskrift.

Kriminalomsorga behandlar til dels svært sensitiv informasjon om domfelte, innsette og dei som er pårørande. Det blir lagt til grunn at dette i mange tilfelle representerer eit inngrep i privatlivet deira. For at ein skal kunne gjere dette, krev EMK at inngrepet må ha heimel i lov, og at det er nødvendig for å tryggje dei omsyna som er nemnde i EMK artikkel 8 nr. 2. I tillegg må inngrepet ikkje stå i mis-høve til dei omsyna som skal tryggjast.

Departementet gjer framlegg om ein lovheimel for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga som set rammer for kva for formål som gir rett til å kunne behandle personopplysningar, jf. framlegget til ny § 4c i straffegjennomføringslova. Det blir òg gjort framlegg om ein regel om kva for personar kriminalomsorga kan behandle personopplysningar om, jf. utkastet § 4d. Etter EMK artikkel 8 må handlinga av personopplysningar i kriminalomsorga vere nødvendig for å oppnå formålet. For å kunne gjennomføre dei reaksjonane som er nemnde i straffegjennomføringslova § 1, må kriminalomsorga behandle opplysningar om personalia, dom, orskurd eller anna innsetjingsgrunnlag, restriksjonar under varetekt osv. for domfelte og innsette. Det er liten tvil om at dette er nødvendig, og at det ikkje er noko mishøveleg inngrep.

For å ta vare på tryggleiken og halde oppe ro og orden meiner departementet at ein også må behandle opplysningar om kva den innsette er dømd for, kva han eller ho tidlegare er dømd for, disiplinærbrøt under straffegjennomføring og liknande

opplysningar som seier noko om kva for sikkerheitstiltak som trengst for å gjennomføre ein reaksjon på ein trygg måte. I samband med dette kan ein også måtte behandle opplysningar om helsa til domfelte og innsette, særleg den psykiske helsa. Det er òg nødvendig å behandle tilsvarande opplysningar om personar som har kontakt med den innsette under soning, for å få til ei sikker gjennomføring av straffereaksjonen. Når ein tek omsyn til at straffereaksjonar og andre reaksjonar skal gjennomførast på ein måte som verkar trygg for den innsette og domfelte sjølv, for andre innsette, tilsette og samfunnet elles, jf. straffegjennomføringslova §§ 2 og 3, meiner departementet at det er nødvendig å behandle denne typen personopplysningar, og at det ikkje representerer noko mishøveleg inngrep.

Kriminalomsorga skal også leggje til rette for rehabilitering og for at domfelte og innsette får dei tenestene dei har krav på frå andre etatar, jf. straffegjennomføringslova §§ 3 og 4. For å få til det må ein hente inn og behandle opplysningar om utdanning, arbeid, buforhold, helseforhold osv. Dette er tiltak som tek sikte på å tryggje interessene til innsette og domfelte, og behandling av slike personopplysningar blir ikkje rekna som noko mishøveleg inngrep. Men det må lagast forskrifter som sikrar at det berre er opplysningar som trengst for å gjennomføre dei nemnde tiltaka, som kan behandlast.

Heimelen for å behandle personopplysningar om barn av domfelte og innsette (framlegget § 4d bokstav d) må vurderast særskilt. Barn har same vern som vaksne etter EMK. I tillegg er Noreg forplikta av Barnekonvensjonen, der utgangspunktet er at ein skal ta omsyn til kva som er det beste for barnet, jf. artikkel 3 nr. 1. Barnekonvensjonen har også ei eiga føresegn i artikkel 16 om den retten barn har til personvern.

Framlegget til § 4d bokstav d må sjåast i samanheng med formålsføreseigna i § 4c bokstav d. Behandling av personopplysningar om barn og pårørande til barn skal berre skje for å tryggje den retten barn har til samvær med foreldre, og sørgje for sikre og trygge tilhøve under samværet. Når formålet er å tryggje retten til samvær, er det i praksis berre nødvendig å registrere namnet, alderen og adressa til barnet i samband med besøk i fengselet eller når innsette får permisjon heim til barna sine. Det same gjeld for personar som barnet bur saman med, og som har omsorga for det. Ved særordningar som ekstra permisjon, avbrot i straffegjennomføringa osv. som kjem av sjukdom hos barnet, eller andre spesielle forhold, vil ein også kunne behandle opplysningar om dette jamvel om det er meir sensitive opplysningar, sidan formålet her også er

til det beste for barnet. Departementet meiner også at det er nødvendig å behandle personopplysningar i samband med det, og at det ikkje er noko mishøveleg inngrep.

I somme tilfelle er kriminalomsorga i tvil om samværet mellom ein innsett og barnet hans eller hennar er til det beste for barnet. Det kan tenkjast at kriminalomsorga, ut frå opplysningar som alleie ligg føre, fryktar for overgrep mot barnet, eller at andre alvorlege forhold peiker mot at det ikkje skal leggjast til rette for samvær mellom den innsette og barnet. Dette er svært problematiske saker, der kriminalomsorga ofte må samarbeide med, og få opplysningar frå, andre etatar – for eksempel barnevernet og politiet. I samband med dette kan det vere heilt nødvendig å behandle opplysningar av svært sensitiv karakter. Formålet er da å sørgje for tryggleiken til barnet og er såleis til det beste for barnet. Departementet kan heller ikkje sjå at dette vil vere noko mishøveleg inngrep, ut frå formålet om tryggleiken til barnet. Også her må det lagast forskrifter som sikrar at det berre er dei mest nødvendige opplysningane som blir behandla.

3.3 Innsyn i benådingssaker

Det vert og i proposisjonen gjort framlegg om å føye til et nytt punkt 4 i forvaltningslova § 13a slik at dette punktet får denne ordlyden:

«at opplysninger om en navngitt domfelt eller botlagt er benådet eller ikke, gjøres kjent.»

Bakgrunnen for dette framlegget til endring er omsynet til å få eit klarere heimelsgrunnlag for innsyn i benådingssaker. Samtidig kan det i retten til innsyn liggje eit trugsmål mot personvernomsyn og omsynet til fred i privatlivet. Ein må derfor gjere ei interesseavveging mellom to viktige prinsipp, retten til vern om privatlivet og offentlegprinsippet, sjå Grl. § 100 femte ledd.

EMK artikkel 10 lyder slik:

- «1. Enhver har rett til ytringsfrihet. Denne rett skal omfatte frihet til å ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer uten inngrep av offentlig myndighet og uten hensyn til grenser. Denne artikkel skal ikke hindre stater fra å kreve lisensiering av kringkasting, fjernsyn eller kinoforetak.
2. Fordi utøvelsen av disse friheter medfører plikter og ansvar, kan den bli undergitt slike formregler, vilkår, innskrenkninger eller straffer som er foreskrevet ved lov og som er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, territori-

ale integritet eller offentlege trygghet, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, for å verne andres omdømme eller rettigheter, for å forebygge at fortrolige opplysninger blir røpet, eller for å bevare domstolenes autoritet og upartiskhet.»

EMK artikkel 10 omtaler retten til ytringsfri-
dom, medrekna retten til å få opplysningar. Føre-
segna gir tilvising på ei interesseavveging av andre
viktige omsyn, blant anna omsynet til omdømmet
og rettane til andre, jf. artikkel 10 nr. 2.

Framlegget inneber at alle kan få innsyn i opp-
lysningar om kven som er benåda for straff, og om
kven som har fått avslag på ein søknad om benå-
ding. Ein kan og få opplysningar om kva for reak-
sjon domfelte ble benåda til. Dommar og rettsmøte
er i utgangspunktet offentlege, og konsekvensom-

syn talar for at det også skal vere offentleg om den
straffa ein person har fått, blir ettergitt ved benå-
ding eller ikkje. I tillegg er offentlegheit i forvaltnin-
ga viktig fordi samfunnet skal ha kontroll med at sa-
ker blir behandla på ein forsvarleg måte, at det ik-
kje blir teke utanforliggjande eller usaklege omsyn,
og at det ikkje går føre seg usakleg forskjellsbe-
handling. Desse omsyna må vegast opp mot det be-
hovet den domfelte har for å avgrense innsynet i
sensitive opplysningar.

Departementet meiner at omsynet til privatlivet
må vike for behovet for offentlegheit når det gjeld
namnet på domfelte og utfallet av behandlinga av
ein benådingssøknad. Det same gjeld kva for reak-
sjon domfelte blei benåda til. Derimot inneheld
grunngevinga for ein benådingssøknad ofte så sen-
sitive opplysningar at departementet ikkje vil gjere
framlegg om at det skal kunne givast innsyn i den.

4 Behandling av personopplysningar i kriminalomsorga

4.1 Gjeldande rett

4.1.1 Innleiing

Personopplysningslova § 11 inneheld grunnkrava til behandling av personopplysningar. Føresegna reknar opp fem kumulative vilkår som alle må vere oppfylte for at behandlinga skal vere lovleg. Personopplysningslova §§ 8 og 9 presiserer grunnvilkåret i § 11 første ledd bokstav a om at det må liggje føre eit rettsleg grunnlag for behandlinga – dvs. eit behandlingsgrunnlag. Medfører behandlinga særleg risiko for personvernet, må ein ha konsesjon frå Datatilsynet etter § 33. I avsnitta nedanfor gjer departementet nærmare greie for vilkåra og konsekvensplikta.

4.1.2 Krav om rettsleg grunnlag for å behandle personopplysningar

Personopplysningar etter § 8 kan berre behandlast dersom den registrerte har samtykt, behandlinga er nødvendig for å tryggje nærmare bestemte interesser eller behandlinga er fastsett i lov. Kva som er personopplysningar, er nærmare definert i § 2 nr. 1. Grunngivinga for å lyfte fram lovsett behandling som eit særskilt vilkår er nærmare omtalt i Ot.prp. nr. 92 (1998–99):

«Begrunnelsen for dette alternativet er at bestemmelsen her ikke skal oppstille tilleggsvilkår for å behandle personopplysninger når Stortinget allerede har bestemt at behandlingen er nødvendig for å vareta viktige samfunnsinteresser. Selv om man i slike tilfeller vil kunne benytte et av alternativene i bokstav a til f som hjemmelsgrunnlag, finner departementet det naturlig å fremheve lovhjemmel som et selvstendig vilkår for å kunne behandle personopplysninger. Om behandlingen er så forankret i lov at dette alternativet får anvendelse, må avgjøres ved å tolke loven som eventuelt hjemler behandlingen. Hjemmelskravet er relativt, slik at det kreves klarere hjemmel jo større personvernmessige konsekvenser behandlingen kan få.»

4.1.3 Krav om rettsleg grunnlag for å behandle sensitive personopplysningar

Personopplysningslova § 9 reknar opp alle dei tilfella der sensitive personopplysningar kan behandlast. Kva som er sensitive personopplysningar, går fram av personopplysningslova § 2 nr. 8. Føresegna i § 9 slår fast at sensitive personopplysningar berre kan behandlast dersom eitt av vilkåra i personopplysningslova § 8 er oppfylt og behandlinga oppfyller eitt av vilkåra i § 9 første ledd bokstav a-h. Det første kravet er normalt oppfylt dersom behandlinga er tillaten etter eitt av alternativa i § 9. Første ledd bokstav b gir høve til å behandle sensitive personopplysningar dersom behandlinga er heimla i lov. Grunngivinga for å lyfte fram lovsett behandling som eit særskilt vilkår er den same som for § 8. Forarbeida nemner arkivering etter arkivlova som eksempel på behandling av sensitive personopplysningar som er omfatta av bokstav b.

Jamvel om personopplysningslova sjølv ikkje graderer sensitivitet, er det naturleg å leggje monaleg vekt på ei slik gradering når ein vurderer heimelskravet. Sameleis vil den tvangssituasjonen som domfelte eller innsette faktisk er i, forsterke kravet om ein tydeleg heimel. Dess meir inngripende behandlinga er for den registrerte ut frå arten og omfanget – medrekna graden av sensitivitet – dess klarare lovheimel er det krav om.

4.1.4 Konsesjon

Ein må ha konsesjon frå Datatilsynet for å behandle sensitive personopplysningar, jf. personopplysningslova § 33 første ledd. Datatilsynet kan etter andre ledd avgjere at ein også må ha konsesjon for å behandle anna enn sensitive personopplysningar, dersom behandlinga elles heilt klart kjem til å krenkje tungtvegande personverninteresser. Vilkåra for å avgjere at det skal vere konsesjonsplikt, er strenge, og føresegna er berre meint som ein sikringsventil for ekstraordinære tilfelle.

Konsesjonsplikta etter første og andre ledd gjeld likevel ikkje for *behandling av sensitive personopplysningar* i organ for stat eller kommune når behandlinga har heimel i eiga lov. Etter framlegget til

ny personopplysningslov frå departementet gjaldt unnataket for behandling av *personregister* i organ for stat eller kommune som er oppretta ved eiga lov. I Ot.prp. nr. 92 (1998–99) heiter det:

«Fjerde ledd, som slår fast at konsesjonsplikt etter første og annet ledd ikke gjelder for personregister i offentlige organer som er opprettet ved egen lov, viderefører prinsippet i personregisterloven § 41. For at et personregister skal være fritatt for konsesjon i medhold av denne bestemmelsen, kreves det at det eksplisitt fremgår av loven at det skal eller kan føres et register. Det er ikke tilstrekkelig at en særlov hjemler en aktivitet som gjør opprettelse av et personregister nødvendig. Selv om et register er fritatt fra konsesjonsplikt i medhold av bestemmelsen her, vil personopplysningsloven supplere den aktuelle særloven hvis ikke noe annet uttrykkelig fremgår av denne, jf § 5 i lovforslaget.»

Men under stortingsbehandlingen blei ordlyden endra, sjå Innst. O. nr. 51 (1999–2000) frå justiskomiteen:

«Komiteen mener det kan være hensiktsmessig å knytte unnataket fra konsesjonsplikten for stat eller kommune generelt til behandlingen av personopplysninger fremfor bare til registre. En slik endring vil være i tråd med begrepsbruken for øvrig i lovforslaget. Komiteen har etter dette i samråd med departementet foretatt følgende endring i § 33 fjerde ledd:

Konsesjonsplikt etter første og annet ledd gjelder ikke for behandling av personopplysninger i organ for stat eller kommune når behandlingen har hjemmel i egen lov.»

Det er såleis behandlinga av personopplysningane og ikkje personregisteret som må vere heimla i lov.

Straffegjennomføringslova inneheld sentrale føresegnar om verksemda til og organiseringa av kriminalomsorga og set rammer for straffegjennomføringa og etaten.

Straffegjennomføringslova er ei særlov som heimlar ein aktivitet som gjer det nødvendig å behandle personopplysningar – også sensitive personopplysningar. Ifølgje Datatilsynet er dette likevel ikkje nok til å frita behandlinga frå konsesjon. Behandlinga av personopplysningar må gå eksplisitt fram av særlova.

4.2 Framlegget frå arbeidsgruppa

Arbeidsgruppa legg i kapittel 8.1 i innstillinga til grunn at når kriminalomsorga behandlar personopplysningar, må behandlinga ha heimel i lov. Arbeidsgruppa meiner at heimelsgrunnlaget bør innarbeidast i eit eige kapittel i straffegjennomføringslova. Dette standpunktet byggjer på at dei personopplysningane kriminalomsorga behandlar, har ein annan karakter enn lovpålagde registeroppgåver i for eksempel politiet og delar av helsestellet. Arbeidsgruppa meiner dessutan at det er svært lite behov for særregulering.

I det nye kapitlet gjer arbeidsgruppa først framlegg om ei føresegn som regulerer bruksområdet for reglane for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga, jf. utkastet § 4a. Føresegna inneheld ikkje anna enn det som følgjer av personopplysningslova, men arbeidsgruppa meiner at omsynet til brukarane taler for å gi att bruksområdet for reglane i innleiinga i kapitlet.

I lovutkastet § 4a andre ledd er det gjort framlegg om at kriminalomsorga skal kunne behandle personopplysningar om pårørende og andre som har kontakt med eller prøver å få kontakt med domfelte og innsette. Dette gjeld også personar som har tilgjenge til fengselsområde.

Arbeidsgruppa meiner dessutan at det trengst reglar som set rammer for behandlinga av personopplysningar i kriminalomsorga. I utkastet §§ 4b–4c kjem arbeidsgruppa derfor med framlegg om reglar som slår fast kva for *personar* kriminalomsorga kan behandle personopplysningar om, og *formålet* med behandlinga.

Slik arbeidsgruppa ser det, bør straffegjennomføringslova identifisere kven som er behandlingsansvarleg i kriminalomsorga. I § 4d rår arbeidsgruppa til at den sentrale forvaltninga i kriminalomsorga har det overordna ansvaret for behandling av personopplysningar. Men som Datatilsynet peiker på i kontrollrapporten sin, viser erfaringar at den beste måten å ta hand om behandlingsansvaret på er å plassere ansvaret i relativt nær tilknytning til sjølve behandlinga av personopplysningane. Arbeidsgruppa gjer derfor framlegg om at Kongen ved forskrift fastset nærmare reglar om kven som har myndigheit til å utøve det daglege behandlingsansvaret i kriminalomsorga. Arbeidsgruppa har også drøfta behandling av teiepliktige personopplysningar som er innhenta frå andre etatar. Departementet gjer nærmare greie for denne problemstillinga i kapittel 7.

Etter utkastet § 4e kan Kongen gi nærmare forskrift om behandlinga av personopplysningar i kri-

minalomsorga, medrekna det daglege behandlingsansvaret.

Arbeidsgruppa drøftar òg fem område som vil skape særlege utfordringar for behandlinga av personopplysningar i kriminalomsorga: tryggleiksvurderingar, kartleggingsverktøy, personundersøkingar, utveksling av teiepliktige opplysningar og straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

4.3 Høyringsnotatet

Departementet sluttar seg i høyringsnotatet til framlegga frå arbeidsgruppa, med desse merknadene:

I § 4a gjer arbeidsgruppa framlegg om ei føresegn om verkeområdet til kapitlet som er utforma etter mønster av personopplysningslova § 3 første ledd. Departementet er skeptisk til ei slik føresegn i straffegjennomføringslova. Av innstillinga går det fram at føresegna skal gjere kapitlet brukarvennleg. Men føresegnene i eit nytt kapitel 1a i straffegjennomføringslova må i alle høve lesast i samanheng med reglane i personopplysningslova. Straffegjennomføringslova bør, slik departementet ser det, i første rekkje innehalde reglar som *supplerer* eller legg opp til ei anna *løysing* enn føresegnene i personopplysningslova. Departementet gjer derfor framlegg om at framlegget om verkeområde går ut.

Vidare kjem departementet i utkastet til ny § 4c med framlegg om denne presiseringa (endringa i kursiv) i bokstav c:

- «c) kunne tilby innsatte og domfelte tilfredsstillende forhold og *gi straffegjennomføringen* et innhold som ivaretar deres helse og lovpålagte rettigheter og fremmer deres tilpasning til samfunnet»

I tråd med formålsføresegna i straffegjennomføringslova § 2, som også viser til førebygging av kriminelle handlingar, gjer departementet framlegg om å føye til ein ny bokstav d i § 4c som kan lyde:

- «d) forebygge nye straffbare forhold.»

Rett nok blir det i bokstav b vist til opphalding av ro og orden og av tryggleiken i samfunnet, men det dekker ikkje alle straffbare forhold.

Departementet bad også høyringsinstansane om deira syn på dei drøftingane arbeidsgruppa gjer av tryggleiksvurderingar, kartleggingsverktøy, personundersøkingar, utveksling av teiepliktige opplysningar og straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

4.4 Synet til høyringsinstansane

4.4.1 Lovframlegga

4.4.1.1 Generelle merknader

Riksadvokaten, Politidirektoratet og Kriminalomsorga region aust, sørvest og nordaust, Datatilsynet, Fellesorganisasjonen og KROM sluttar seg generelt til framlegget om å regulere heimelsgrunnlaget for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga i straffegjennomføringslova, men har merknader til dei konkrete lovframlegga i høyringsnotatet.

Ringerike fengsel og Fellesorganisasjonen går inn for å behalde framlegget til § 4a «Saklig virkeområde» frå arbeidsgruppa fordi føresegna gir ei god oversikt over kva reglane i kapitlet gjeld, og gjer lovteksten lettare å forstå for lesaren. *Riksadvokaten, Kriminalomsorga region sør og sørvest og Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund* synest ikkje det er behov for ei eiga føresegn om verkeområde som berre gir att personopplysningslova § 3 første ledd.

KROM åttvarar mot ein for generell heimel og gjer framlegg om å definere klare grenser for omfanget av behandlinga og kva slags opplysningar som faktisk kan behandlast. Foreininga strekar under at dette er særleg viktig når det gjeld personopplysningar om tredjepersonar som for eksempel pårørande til fangar og personar som besøkjer fangar.

Vidare meiner *KROM* at heimelsgrunnlaget også må presisere andre sider ved behandlinga av personopplysningar, som for eksempel dei faktiske rettane som dei registrerte har, og det ansvaret fengselsstellet har for å tryggje dei. Slik *KROM* ser det, gjeld dette særleg for rett til informasjon, til innsyn og til retting og sletting av personopplysningar. *KROM* meiner dessutan det har mykje å seie at ein ser framlegget om heimelsgrunnlag i samanheng med andre personvernrelaterte tiltak i etaten.

Kriminalomsorga region nordaust viser til fråsegna frå *Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt* om særlege spørsmål som forvaringsstraffa reiser. *Ila* etterlyser blant anna tilvisingar til straffalternativet forvaring i rapporten frå arbeidsgruppa og i høyringsnotatet frå departementet.

4.4.1.2 Behandling av personopplysningar om domfelte, innsatte o.a.

Kriminalomsorga region sørvest støttar framlegget i § 4a om at kriminalomsorga skal kunne behandle personopplysningar om pårørande og andre som har kontakt med eller prøver å få kontakt med domfelte og innsette, men meiner at uttrykket «perso-

ner som har tilgang til fengselsområder» i andre ledd er noko upresist. *Region sørvest* skriv:

«Det antas at det her er ment personer som har fått tillatelse til å komme inn på fengselsområdet, eksempelvis håndverkere, vareleveranser m.fl. På noen fengsler, bl.a. Åna fengsel i region sørvest er det ytre fengselsområdet stort, og da vil det være vanskelig å vite hvem som 'har tilgang til fengselsområdet'. Formuleringen kunne kanskje heller være 'som har fått tilgang til eller befinner seg på fengselsområder'.»

Også *Sem fengsel* meiner at formuleringa er upresis:

«Ny § 4a, andre ledd, andre setning: Det kan synes å være en noe uheldig utforming av lovteksten. I mange tilfeller vil det vere behov for å behandle personopplysninger om personer som søker tilgang til fengselet, slik som importerte tjenester som helse, skoler, Nav, håndverkere m.v. før personene har fysisk fått tilgang til fengselet. En slik forhåndskontroll er i samsvar med dagens praksis. Sem foreslår at teksten formuleres: Det samme gjelder personer som har, eller søker å få, tilgang til fengselsområder.»

Kriminalomsorga region nordaust skriv:

«I forhold til ny § 4a annet ledd bemerker vi at kriminalomsorgen og innsatte har kontakt med eksterne samarbeidspartnere som for eksempel WayBack, Røde Kors Visitortjeneste, IKST og ATV. Vi anser det som viktig at bestemmelsen tar høyde for lagring og behandling av opplysninger som stammer fra denne formen for kontakt, som gjerne opprettes ved at kriminalomsorgen og/eller den innsatte tar initiativet. Videre anser vi det som viktig at bestemmelsen tar høyde for lagring og behandling av opplysninger om den innsattes sosiale nettverk, samt om innsattes forhold til eventuelle fornærmede/etterlatte i straffesaken.»

Kriminalomsorga region nordaust meiner at føreseigna også bør omfatte opplysningar som stammar frå kontakt med krisesenter, barnehagar, barnevernet og liknande.

Ringerike fengsel peiker på at innsette også har besøk av eller kontakt med andre barn enn sine egne, for eksempel stebarn. Fengslet peiker på at pårørende til barnet eller andre omsorgspersonar kan bli registrerte også om dei sjølv ikkje har teke kontakt med kriminalomsorga.

Politihøgskolen er kritisk til framlegget om at kriminalomsorga kan behandle personopplysningar om barn av domfelte eller innsette og pårørende til barnet eller andre omsorgspersonar, og saknar ei nærmare grunngiving for kvifor det skal vere ei så vid opning for behandling. I høyringsfråsegna

gjer *Politihøgskolen* vidare framlegg om å flytte formålet i § 4a tredje ledd til eit eige punkt i § 4b, noko som vil gjere reglane lettare tilgjengelege.

Kriminalomsorga region nordaust peiker på at det også vil handle om personopplysningar når det blir spørsmål om å varsle private utleigarar om ein forvaringsdom, jf. retningslinjene om gjennomføring av forvaring side 28.

4.4.1.3 Formålet med behandlingen

Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt ber departementet presisere lovframlegget § 4b om formålet med behandlinga slik at føreseigna gir forvaringsanstalten heimel for å kartlegge personopplysningar for å registrere ei eventuell endring hos den forvaringsdømde. Dersom framlegget ikkje gir forvaringsanstalten heimel for slik kartlegging, gjer anstalten framlegg om dette tillegget:

«e) vurdere om den forvaringsdømte har oppnådd en så stor grad av egenutvikling og ansvarlighet at prøveløslatelse kan anses som sikkerhetsmessig forsvarlig.»

Høyringsfråsegner som rører ved prinsipielle spørsmål om kartleggingsverktøy i kriminalomsorga, blir omtalte nedanfor.

Kriminalomsorga region sørvest og *Sem fengsel* støttar framlegget i utkastet § 4d om å leggje til eit eige punkt om å førebyggje nye straffbare handlingar. *Sem fengsel* skriv:

«I lovforslaget synes det lite vektlagt behandling av personopplysninger som har til formål å vurdere domfelte/innsatte sin tilbakeføring til samfunnet. Departementet foreslår å ta inn bokstav d): 'Forebygge nye straffbare forhold'. Valg av denne teksten vil i mange tilfeller, som departementet peker på, kunne omfattes av § 4b bokstav b). Lovteksten vil imidlertid få en bedre flyt og presisering av innholdet dersom leddet 'fremmer deres tilpasning til samfunnet' flyttes fra bokstav c til bokstav d, med endring slik at ny bokstav d) lyder: 'forebygge nye straffbare forhold og fremme domfelte og innsattes tilpasning til samfunnet.' Samtidig vil behandling av personopplysninger som har til formål å vurdere innsatte sin tilbakeføring til samfunnet bli presisert.

Ved denne endringa vil alle aspekter ved formålet til straffegjennomføring bli ivaretatt i forhold til behandling av personopplysninger: forberedelse, sikkerhet, innhold under gjennomføring, og tilbakeføring til samfunnet.»

Datatilsynet er på si side kritisk til framlegget og seier at det først og fremst er ei oppgåve for poli-

tiet å førebyggje kriminalitet. Datatilsynet skriv vidare:

«Det er gode grunner for dette utgangspunktet. Grensen mellom forebygging og etterforskning kan være uklar. Det er derfor svært viktig å påse at de regler som gjelder for etterforskning av straffbare handlinger kommer til anvendelse når det er påkrevd, herunder at man gis rettigheter som siktet. Videre er det nødvendig at arbeidet overlates til personer som har tilstrekkelig politifaglig kompetanse.

Datatilsynet frykter at en utvikling hvoretter mer politilignende arbeidsmetoder tas i bruk innen kriminalomsorgen også vil svekke tillitsforhold mellom de innsatte og de ansatte, slik at de innsatte vegrer seg mot å gi opplysninger til de ansatte. Det kan på sikt medføre at arbeidet med å tilbakeføre den innsatte til samfunnet forvanskas.»

Datatilsynet seier vidare at ei eventuell utviding av § 4b berre bør gjelde for ein personkrins som er trongare enn det som framlegget til § 4a tilseier. Datatilsynet føreset i alle høve at departementet må sende eit eventuelt framlegg om å innføre behandlingsformålet – å førebyggje straffbare forhold – på eiga høyring.

4.4.1.4 Behandlingsansvar

Datatilsynet hevdar at det ikkje er noko i vegen for å lovheimle ei konkret plassering av behandlingsansvaret, slik det er gjort framlegg om. Men som motpart vil tilsynet rekne den som reelt er ansvarleg etter definisjonen i personopplysningslova. Datatilsynet held fast ved synspunkta i kontrollrapporten frå tilsynet ved Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt. I rapporten rådde tilsynet ifrå å leggje ansvaret for den behandlinga som skjer lokalt ved det enkelte fengslet, på departements- eller direktoratsnivå. Datatilsynet meiner at framlegget om at behandlingsansvaret skal liggje i KSF, med forskriftsheimlar (utkastet § 4d) for departementet, vil skape uklare ansvars- og myndighetsforhold. Derfor ber tilsynet departementet revurdere plasseringa av behandlingsansvaret. Jamvel om det overordna faglege ansvaret for kriminalomsorga skal og bør liggje på direktoratsnivå, meiner Datatilsynet at behandlingsansvaret ikkje nødvendigvis må liggje der.

Datatilsynet gjer framlegg om å stryke den setninga som presiserer at all elektronisk behandling av personopplysningar skal godkjennast av KSF. Grunnen er at behandlingsansvarlege allereie har rett til å avgjere kva for hjelpemiddel som skal brukast, etter personopplysningslova § 2 nr. 4.

KROM drøftar i fråsegna si omsyn som taler for og imot å plassere behandlingsansvaret lokalt:

«KROM er prinsipielt enig i Datatilsynets betraktninger vedrørende plassering av behandlingsansvar, og finner det således i utgangspunktet mest hensiktsmessig at det daglige behandlingsansvaret ligger i nær tilknytning til der behandlingen faktisk foregår. KROM vil likevel advare mot de farer som er forbundet med en desentralisert modell, spesielt for fengselsvesenets vedkommende. En slik modell vil kunne medføre store ulikheter anstalter og regioner imellom. Datatilsynets funn ved Ila fengsel i 2007 reiser også sterk tvil om hvorvidt lokalt nivå i fengselsvesenet har evne, vilje og kompetanse til å forvalte et behandlingsansvar på en forsvarlig måte.»

4.4.1.5 Forskrift

Datatilsynet er skeptisk til ein eigen forskriftsheimel i straffegjennomføringslova og skriv:

«I utkast til ny § 4d foreslås det en hjemmel til å etablere en forskrift med bestemmelser om kriminalomsorgens behandling av personopplysninger, herunder fastsette hvor 'det daglige behandlingsansvaret' skal ligge.

Selv om det foreslås å lovfeste at KSF skal være behandlingsansvarlig, foreslås det altså samtidig at departementet skal ha myndighet til å delegere 'det daglige ansvaret' innen KSF, og fastsette nærmere regler for kriminalomsorgens behandling av personopplysninger.

Datatilsynet vil peke på at det er den behandlingsansvarlige, her KSF, som har myndighet etter personopplysningslovens bestemmelser til både å delegere innen egen virksomhet og fastsette nærmere bestemmelser for virksomhetens behandling av personopplysninger. Dette følger av internkontrollplikten.

Hvis departementet i forskrift skal kunne binde eller overstyre den behandlingsansvarliges myndighet, uthules behandlingsansvaret. Tilsynet vil peke på at ansvar og myndighet i størst mulig utstrekning bør plasseres sammen, for å unngå uklare ansvars- og myndighetsforhold. Dette reflekteres også i personopplysningslovens definisjon av behandlingsansvarlig, hvoretter den som bestemmer også er ansvarlig. Omfattende restriksjoner på den behandlingsansvarliges myndighet kan medføre at behandlingsansvaret for KSF ikke blir reelt.

Alternativt kan forslaget forstås slik at forskriftskompetansen delegeres ned til KSF. En delegert forskriftskompetanse er imidlertid ikke nødvendig for KSF, ettersom den behandlingsansvarliges myndighet er tilfredsstillende hjemlet i personopplysningsloven.

Tilsynet vil bemerke at det uansett er uklart hva som ligger i begrepet «det daglige behandlingsansvaret», da det ikke har et klart rettslig innhold. Ansvar utad kan ikke delegeres bort. Under forutsetning av at KSF reelt er behandlingsansvarlig, vil både de registrerte og tilsynsmyndigheter derfor uansett forholde seg til KSF i medhold av personopplysningsloven. Internt i egen virksomhet står selvsagt den behandlingsansvarlige fritt til å delegere oppgavene med å ivareta det ansvaret som vedkommenten besitter.»

4.4.2 Generelle problemstillingar

Ei rekkje høyringsinstansar har uttalt seg om dei synspunkta arbeidsgruppa har på tryggleiksvurderingar, kartleggingsverktøy, personundersøkingar, utveksling av teiepliktige opplysningar og straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

4.4.2.1 Tryggleiksvurderingar o.a.

Høyringsinstansane skil ikkje klart mellom tryggleiksvurderingar, registrering av tredjepersonar og INFOFLYT. Derfor er det formålstenleg å ta opp desse tema samla her.

Riksadvokaten, Politidirektoratet, Politihøgskolen og Kriminalomsorga region sørvest meiner at registrering av tredjepersonar stiller store krav til blant anna kvalitetssikring av opplysningane, og sluttar seg til det samrøystes framlegget frå arbeidsgruppa om at problematikken må greiast ut nærmare.

Riksadvokaten skriv:

«Som departementet fremhever, er flere innsatte i dag del av organiserte kriminelle nettverk. Dette stiller krav til gode og kvalifiserte sikkerhetsvurderingar. Retningslinjene som fremgår i rundskriv KSF 2/2005 (INFOFLYT) er et godt verktøy for å sikre best mulig grunnlag for de sikkerhetsvurderingar som må gjerast. Arbeidsgruppen har drøftet i hvilken grad det er behov for også å registrere tredjepersoner utan tilknytning til kriminalomsorgen, og det har framkommet ulike syn på dette:

Riksadvokaten er enig i at registrering av tredjepersoner stiller store krav til bl.a. kvalitetssikring av opplysningane og sluttar seg til arbeidsgruppens enstemmige forslag om at dette i tilfelle må utredast nærmare.»

Politidirektoratet støttar det synet arbeidsgruppa har om at grensa mellom oppgåvene til politiet og kriminalomsorga blir uklar viss kriminalomsorga kan registrere tredjepersonar utan tilknytning til kriminalomsorga.

Kriminalomsorga region sørvest skriv:

«Sikkerhetsvurderingar eller risiko- og sårbarhetsanalyser er verktøy som kriminalomsorgen er pålagt å utvikle vidare i alle sammenhenger, men særleg i forhold til trygghet for ansatte, innsatte og allmennheten.

Det ligger i disse oppgavene natur at det må settes saman informasjon av ulike karakter for å kunne gjennomføre slike vurderingar. Her ligger også personinformasjon om tredjeperson. Man skal registrere personer som utgjør en særleg sikkerhetsrisiko. For å kunne gjerast dette er det avgjørende å kjenne personens nettverk/ressurser.

Forbud mot å registrere identiteten til slike 'tredjepersoner' vil i noen tilfeller kunne utgjøre en alvorlig sikkerhetsrisiko for personell, andre innsatte og allmennheten.

Behovet synes å være relativt begrenset i øyeblikket, men er klart økende. Dette er en følge av at de kriminelle nettverkene er bedre organisert og styrt enn før. De kriminelle nettverkene går nå på tvers av landegrensar og på tvers av type kriminell virksomhet. Problemstillingen med tilstrekkelig kompetanse og kontroll med slik informasjonsinnhenting må avklares. Det er i dag ikke tilstrekkelig kompetanse på den enkelte enhet til dette arbeidet. Det vil være behov for kompetanseinnhenting på felles informasjonssinnhenting og – bearbeiding. Autorisert personell med denne spisskompetansen vil kunne bidra til å sikre kvaliteten på arbeidet. Det kan vurderast utredet hvorvidt en skal gå inn for en ordning lokalt i forhold til politiet, tilsvarende den en i dag bruker sentralt opp mot KRIPOS (sambandsperson).

Regiondirektøren mener at en bør unngå forslag som vil kunne bidra til å skape utrygghet i arbeidet med risikovurderingar i fengslene. Regiondirektøren ser behovet for å sikre at dette feltet blir grundig utredet.»

Kriminalomsorga region nordaust meiner at føresegnene om å registrere opplysningar om tredjepersonar bør vere generelle for å fange opp dei mange ulike tilfella som kan kome opp.

Kriminalomsorga region sør kommenterer blant anna spørsmålet om innsyn og behandlinga av dei trugsmålsvurderingane frå politiet som regionen hentar inn og tek imot innanfor INFOFLYT-systemet. Regionen viser til at det er opp til kriminalomsorga som mottakar av informasjon frå politiet å vurdere om og i kva grad det kan givast innsyn i opplysningane. Etter fleire fråsegner frå Sivilombodsmannen gir kriminalomsorga i dag, slik regionen oppfattar det, langt oftare enn før innsyn i slike trugsmålsvurderingar.

For å hindre at politiet held tilbake relevant informasjon når kriminalomsorga skal tryggleiksvurdere innsette, gjer regionen framlegg om ein klara-

re heimel for å halde trugsmålsvurderingane til politiet unna innsyn. Alternativt bør lova definere trugsmålsvurderingar som «politieigedom» og overlate til politiet å avgjere innsynsspørsmålet i slike saker.

Kriminalomsorga region sør synest at spørsmålet om innhenting av personopplysningar om tredjepersonar ved straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikkje er godt nok klargjort i høyringa.

Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund skriv:

«Når det gjelder registrering av tredjepersoner uten tilknytning til kriminalomsorgen, konstaterer forbundet at arbeidsgruppen ikke har foreslått hjemmel for en slik registrering, da de mener at dette punktet må utredes atskillig grundigere før det er forsvarlig å konkludere.

Forbundet forstår at det kan være grunn til å utrede det ytterligere, men mener at dette er noe som det haster å få utredet. Kriminalitetsbildet har endret seg dramatisk. Det er en helt annen hverdag blant innsatte enn for bare få år siden. Miljøet har blitt hardere og mer organisert, noe som går ut over sikkerheten til både innsatte, ansatte og samfunnet utenfor. Vi opplever organisert kriminalitet inne i fengslene, kriminelle under soning som styrer kriminelle nettverk ute i samfunnet osv. I dette bildet har ikke kriminalomsorgen råd til å være naiv. En del av jobben vår er å motvirke nye straffbare handlinger.

Kriminalomsorgen har mulighet til å registrere tredjepersoner, spesielt når den viderefordles til politiet. Kriminalomsorgen kan ikke basere seg på at tilsatte husker situasjoner der en får informasjon om tredjepersoner. Dette fordi tilsatte slutter, de går over i nye stillinger osv. Informasjonen bør kunne registreres for senere bruk dersom en tredjepersons navn dukker opp også i andre sammenhenger. Kriminalomsorgen skal ikke etterforske, men bør kunne medvirke til å forhindre kriminelle handlinger utført av de innsatte, uten at dette betyr at kriminalomsorgen overtar politiets oppgaver. De ansatte får mye informasjon og kunnskap gjennom observasjon, analyse og ved å være i de innsattes miljø. Kriminalomsorgen har allerede en form for etterretning gjennom fagfeltene narkotika og sikkerhet. Alle tilsatte i kriminalomsorgen vil få slik informasjon ved å jobbe i kriminalomsorgen, men det bør være spesialistfunksjoner som vurderer om informasjon skal registreres og hvordan den skal behandles.»

Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund peiker òg på at det rår tvil i kriminalomsorga om kva for teiepliktige opplysningar som kan utvekslast mellom kriminalomsorga og politiet. Slik forbundet ser det, hastar det med å lage eit regelverk som regulerer informasjonsflyten mellom dei to etatane.

Sivilombodsmannen viser til sitt brev av 5. juni 2009 til departementet, der det er stilt fleire spørsmål om INFOFLYT-systemet. Sivilombodsmannen meiner at spørsmåla rører ved fleire av dei same forholda som også høyringsnotatet tek opp.

FO og *KROM* er sterkt kritiske til at kriminalomsorga skal ha høve til å registrere personopplysningar om tredjepersonar utan tilknytning til kriminalomsorga. *FO* grunngir synet sitt med omsynet til rettstryggleiken til tredjepersonen. Å opne for slik registrering vil, slik *FO* ser det, vere ei svært uheldig samanblanding av oppgåvene til kriminalomsorga og oppgåvene til politiet. *FO* presiserer at hovudoppgåva til kriminalomsorga er straffegjennomføring. I høyringsfråsegna si viser også *FO* til at forbundet har blitt kontakta av folk som uttrykker sterk otte for rettstryggleiken ved INFOFLYT-systemet. *FO* gjer framlegg om å greie ut heimelsgrunnlaget for infoflyten mellom politiet og kriminalomsorga nærmare.

KROM skriv:

«I forbindelse med spørsmålet om sikkerhetsvurderinger har arbeidsgruppen drøftet behovet for hjemmel for å behandle personopplysninger om tredjepersoner som ikke har tilknytning til fengselsvesenet, men som kan mistenkes for å representere en risiko for sikkerheten i fengslene. *KROM* vil på det sterkeste påpeke at en slik hjemmel vil være ytterst problematisk, både av hensyn til rettssikkerhet og personvern. Fengselsvesenets mandat som straffegjennomfører vil i så tilfelle sammenblandes med etterforskning, noe som vil medføre meget uheldige og uklare grenser mellom fengselsvesen og politi. Erfaringen med fengselsvesenets evne til å håndtere personopplysninger og personvern tilsier at det vil være uforsvarlig å gi etaten en slik hjemmel.

KROM vil for øvrig understreke den rettsikkerhetsmessige problematikken som er forbundet med det såkalte Infoflyt-systemet (informasjonsutveksling mellom fengselsvesen og politi). Erfaringen så langt viser at opplysninger i dette systemet legges til grunn for nær samtlige beslutninger omkring de berørte fangene, uten at hverken fangen eller hans advokat får innsyn i opplysningene. Innsyn i de såkalte 'in-flytmappene' nektes med henvisning til straffegjennomføringsloven § 7 bokstav c. *KROM* finner dette sterkt betenkelig ettersom behovet for kontradiksjon er særlig stort i de tilfeller der fangen påføres et ekstraordinært strengt soningsregime.»

4.4.2.2 Kartleggingsverktøy

Kriminalomsorga region sørvest meiner at det bør vurderast å søkje om konsesjon for farlegheits- og risikohandteringsverktøy. Regionen meiner at dette i nokon grad kan sikre at kriminalomsorga behandlar nødvendig informasjon innanfor rammer som kan kontrollerast.

Kriminalomsorga region nordaust skriv:

«Vi vil ellers vise til uttalelsen fra Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt angående særlige spørsmål som forvaringsstraffen reiser. Herunder gjelder dette i forhold til utarbeidelse av dokumentasjon som brukes ved kartlegging og vurdering av innsattes utvikling under forvaringsoppholdet. Vi bemerker at vi støtter arbeidsgruppens syn på spørsmålet om lovfesting av en hjemmel for behandling av opplysninger innhentet ved bruk av kartleggingsverktøy. Etter vår oppfatning bør det på dette området søkes om konsesjon(er).»

Kriminalomsorga region sør meiner at spørsmålet om behandlingsområdet for kartleggingsverktøyet er spesielt viktig, og seier vidare:

«Kartleggingsverktøyet vil inneholde meget sensitiv informasjon og vurderinger som kan få stor betydning for domfeltes soningsforløp. Etter vårt syn bør ikke behandlingsområdet gjelde alle formål i kriminalomsorgen. Det bør beholdes rehabiliteringsformålet og i minst mulig grad spørsmål om progresjon. Så lenge enhver beslutning om progresjon i soningen er knyttet til enkeltvedtak er vi meget skeptisk til å benytte risikokartleggingsverktøy som grunnlag i skjønnsutøvelsen.

Hvis man velger konsesjon som hjemmel er det vårt syn at enkelte skranker for bruken av dette verktøyet bør fremgå av selve lovverket.

Videre vil vi bemerke at forvaringsavdelingene allerede bruker risikoverktøy i sitt arbeid, spørsmålet er om disse verktøyene er konsesjonspliktige og om konsesjonsprosess bør iverksettes straks.»

Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund hevdar at det er stort behov for eit felles, standardisert kartleggingsverktøy. Forbundet støttar elles rapporten frå arbeidsgruppa.

Politihøgskolen strekar under at skolen ikkje har grunnlag for å trekkje endelege konklusjonar om bruk av kartleggingsverktøy, men nemner at «familieproblem» også vedkjem andre enn dei domfelte eller innsette. For familiemedlemmer verkar det unødig tyngjande om kriminalomsorga skal ha heimel for å behandle personopplysningar om dei utover det som er nødvendig etter utkastet § 4a og § 4b. Som Politihøgskolen ser det, bør det ikkje ve-

re slik at den som har ein familiemedlem som blir innsett eller domfelt, skal få familiære problem registrerte i databasane til kriminalomsorga.

Fellesorganisasjonen (FO) viser til at foreininga gjeikk imot at kriminalomsorga skulle ta i bruk kartleggingsverktøyet OASys. FO er derfor glad for at St.meld. nr. 37 (2007–2008) slår fast at det ikkje er formålstenleg å bruke eit så omfattande kartleggingsverktøy for alle.

KROM er generelt skeptisk til ei utvikling der det blir gradvis meir bruk av tryggleiksvurderingar, risikovurderingar og kartleggingsverktøy i fengselsstellet.

KROM meiner derfor det er uforvarleg å gi kriminalomsorga ein generell lovheimel for innsamling og bruk av sensitive personopplysningar i samband med kartleggingsverktøy.

4.4.2.3 Personundersøkingar

Kriminalomsorga region sør og sørvest og Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund støttar tilrådinga frå arbeidsgruppa om at det ikkje trengst ein eigen heimel for å behandle personopplysningar som er henta frå personundersøkingar. Føresetnaden er at kriminalomsorga behandlar personopplysningar innanfor dei rammene som er sette i utkastet til nytt kapittel 1a.

Politihøgskolen og Fellesorganisasjonen meiner det bør lagast eigne reglar for bruk av personundersøkingar i kriminalomsorga. *Fellesorganisasjonen* skriv:

«FO mener at personundersøkelsene er et nyttig redskap når kriminalomsorgen i samarbeid med den domfelte utformer innholdet i straffegjennomføringen. Det gjelder enten arbeidet foregår i fengsel eller i friomsorgen. Det omfatter rehabiliteringsarbeid, forberedelse til løslatelse, planlegging av tiltak, nettverksbygging, boligsosialt arbeid m.m.

FO støtter forslaget fra arbeidsgruppen om at det utarbeides regler i forskrift og retningslinjer som mer detaljert beskriver hvilke opplysninger som kan behandles, og mer konkret hva opplysningene kan brukes til.»

4.4.2.4 Straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Politihøgskolen stiller fleire kritiske spørsmål til straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

«Det fremgår av arbeidsgruppens innstilling (s. 18) at det vil bli utarbeidet retningslinjer om hjemmesoning med elektronisk kontroll som

anbefaler at barnas mening tillegges større vekt jo eldre barna er. Spørsmålet er imidlertid mer sammensatt enn som så: For det første kan det diskuteres om det er opplagt at barn under 18 år skal være uten rett til å nekte at deres hjem brukes til straffegjennomføring. For det andre har mange barn foreldre som ikke bor sammen. Den forelderen som bor i domfeltes husstand, kan verne barnet ved å nekte samtykke til hjemmesoning. Men den andre forelderen har ikke fått noen regelfestede rettigheter i forskriften om hjemmesoning. Spørsmålet om en forelder i det hele tatt – uten samtykke fra den andre forelderen – kan samtykke i at barnets hjem brukes til avsoning av ubetinget fengselsstraff, er imidlertid ikke opplagt.»

4.5 Vurderingane til departementet

Departementet held fast ved framlegget i høyringsnotatet om å regulere behandlinga av personopplysningar i eit *nytt kapittel i straffegjennomføringslova*. Slik situasjonen er i dag, er det ikkje behov for ei eiga registerlov, fordi behandlinga av personopplysningar i kriminalomsorga i hovudsak er knytt direkte opp mot domfelte og innsette. Denne behandlinga har derfor ein annan karakter enn lovpålagde registeroppgåver i somme andre verksemdar. Dessutan gjeld personopplysningslova fullt ut for kriminalomsorga, ulikt for eksempel delar av politiet og påtalemakta. Departementet meiner derfor at behova til kriminalomsorga er avgrensa til lovføresegner som presiserer eller gjer unnatak frå dei allmenne reglane i personopplysningslova.

Det er særleg viktig å regulere kven som har behandlingsansvaret, formålet med behandlinga og kven kriminalomsorga kan behandle personopplysningar om.

Systematisk bør føreseigna om kven som er behandlingsansvarleg, kome først, så formålet med behandlinga og til slutt kven kriminalomsorga kan behandle personopplysningar om. Derfor har departementet endra rekkjefølgja på paragrafane i lovutkastet samanlikna med framlegget i høyringsnotatet. Dessutan har departementet lagt til ei føresegn om at personopplysningslova gjeld med dei tilpassingane som er gjorde i straffegjennomføringslova, for å vise at eit nytt kapittel 1a ikkje regulerer behandlinga av personopplysningar i kriminalomsorga fullt ut.

Eit sentralt spørsmål er kven som skal ha *behandlingsansvaret* i kriminalomsorga. Behandlingsansvarleg er etter personopplysningslova § 2 nr. 4 den som avgjer formålet med behandlinga av personopplysningar og kva for hjelpemiddel som kan

brukast. Den definisjonen departementet nyttar i utkastet § 4b, tek likevel, som framlegget til ny politiregisterlov, utgangspunkt i definisjonen i personvern direktivet i staden for den tilsvarande definisjonen i personopplysningslova. Den behandlingsansvarlege er etter dette definert som den som etter lov eller forskrift avgjer formålet med behandlinga. Når det gjeld bakgrunnen og grunngivinga for dette standpunktet, viser ein til Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) «Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)» side 59–60.

Når formålet med behandlinga blir fastsett i lov, slik departementet gjer framlegg om, vil hovudoppgåvene til den behandlingsansvarlege vere å sjå til og leggje forholda til rette for at regelverket for behandlinga blir følgt. Den behandlingsansvarlege har for eksempel ansvaret for tryggleik og hjelpemiddel, for at behandlinga blir meldt til Datatilsynet, og for trygginga av dei rettane som den registrerte har i kraft av lova, jf. Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) side 60.

Datatilsynet viser til at ein best tek hand om behandlingsansvaret ved å plassere ansvaret i nær tilknytning til sjølve behandlinga, og ber departementet revurdere standpunktet sitt frå høyringsnotatet. Departementet er langt på veg samd i synspunkta frå Datatilsynet og meiner at fengselsleiar og friomsorgsleiar bør vere behandlingsansvarlege på lokalt nivå. Men kriminalomsorga behandlar personopplysningar på fleire nivå – både sentralt, regionalt og lokalt. Slik departementet ser det, bør den konkrete plasseringa av behandlingsansvaret regulerast i forskrift på same måten som for politiet, sjå nedanfor. Spørsmålet om kven som skal vere behandlingsansvarleg i kriminalomsorga, kjem til å bli vurdert nærmare når forskrifta skal utarbeidast.

Departementet er samd med Datatilsynet i at høyringsutkastet § 4c andre og tredje punktum om elektronisk og manuell behandling av personopplysningar er overflødig og kan strykast fordi presiseringane er heimla i personopplysningslova.

Datatilsynet er kritisk til *formålet* om å førebygge nye straffbare handlingar og peiker på at førebygging først og fremst er ei politioppgåve. Straffegjennomføringa har likevel også som formål å motverke nye straffbare handlingar, jf. straffegjennomføringslova § 1, men dette gir uttrykk for eit overordna formål knytt til domfelte og innsette. Dette må ein skilje klart frå den politioppgåva det er å etterforske og hindre straffbare handlingar. Departementet held fast ved framlegget, men går inn for å flytte punktet om førebygging til lovutkastet bokstav c for å sørge for betre flyt og samanheng i føreseigna.

I bokstav c «straffegjennomføringen» gjer departementet framlegg om å byte ut det omgrepet med «gjennomføringen» slik at føresegna også dekkjer varetekt.

Slik departementet ser det, dekkjer behandlingsformåla i lovframlegget også gjennomføring av forvaringsstraff. Likevel kan det vere nødvendig å presisere formåla nærmare i forskrift og retningslinjer.

Departementet held fast ved framlegget i høyringsnotatet om *kven* kriminalomsorga kan behandle personopplysningar om, med eit par justeringar. For det første kan føresegna om barn av domfelte eller innsette osv. verke svært omfattande når ein les ho isolert. Men føresegna må lesast i samanheng med formålet, og da særleg lovutkastet § 4c bokstav d. Vidare er departementet samd i framlegget frå Sem fengsel om at behandlinga bør omfatte alle personar som har eller søker å få tilgjenge til fengselsområde, og gjer framlegg om ei slik presisering.

Når det gjeld føresegna om at kriminalomsorga kan behandle personopplysningar som er nødvendige for å varsle den fornærma eller dei etterlatne, gjer departementet framlegg om å flytte ho til formålsføresegna i lovutkastet § 4c og føye ho til som ein ny bokstav e. Personopplysningar etter denne føresegna er for eksempel opplysningar om telefonnummer og adresse.

Datatilsynet spør om det er behov for den forskriftsheimelen som det er gjort framlegg om i høyringsutkastet § 4d. Datatilsynet skriv at behandlingsansvarlege etter føresegnene i personopplysningslova både kan delegere innanfor si eiga verksemd og fastsetje nærmare føresegner om behandlinga av personopplysningar. Dette følgjer av internkontrollplikta.

Men omsynet til å harmonisere regelverket for verksemdar som høyrer inn under det same departementet, taler for ein forskriftsheimel som samsvarer med § 14 i den nye politiregisterlova. I utkastet § 4e gjer departementet derfor framlegg om at Kongen skal gi forskrift om blant anna kva for rettsleg grunnlag som heimlar behandlinga, formålet med behandlinga, kven som er behandlingsansvarleg, kva for kategoriar av opplysningar som kan registrerast, kven i kriminalomsorga som har tilgjenge til opplysningane, høvet til å levere ut opplysningane, informasjonsplikt, innsyn, retting, sperring og sletting av opplysningar, informasjonstryggleik og internkontroll.

Både kriminalomsorga og politiet har som formål å førebyggje kriminalitet og tryggje samfunnet. Samarbeid og *informasjonsutveksling* er svært viktig for å nå desse måla. Justisdepartementet etab-

lerte derfor i 2005 eit INFOFLYT-system for gjensidig utveksling av informasjon mellom kriminalomsorga og politiet, jf. rundskriv G-3/2005. Systemet skulle gi kriminalomsorga eit betre grunnlag for å tryggjeleiksvurdere varetektsfengsla og dømde. Politiet og påtalemakta skulle på si side få eit betre grunnlag for etterforskning og oppfølging. Departementet har sett ned eit utval (Infoflytutvalet) som skal kome med framlegg til tenlege reglar for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga og saksbehandlingsrutinar som kriminalomsorga bør følgje i samband med informasjonsutvekslinga.

Arbeidsgruppa diskuterer også andre viktige utfordringar som knyter seg til tryggjeleiksvurderingar – særleg behandling av personopplysningar om *tredjepersonar* utan tilknytning til kriminalomsorga. Dette er eit vanskeleg tema, der omsynet til tryggjeleik og personvernomsyn trekkjer i ulike retningar. Høyringsinstansane er delte i synet på behovet for slik registrering. Slik departementet ser det, dekkjer lovutkastet det behovet kriminalomsorga har for å behandle slike opplysningar. Som Riksadvokaten, vil departementet streke under at det stiller store krav til kvalitetssikring av personopplysningane om ein skal registrere tredjepersonar utan tilnyting til kriminalomsorga. Men departementet meiner at registrering av tredjepersonar er ei oppgåve for politiet.

Skal ein seie noko om behova til domfelte, må ein *kartleggje* dei ved hjelp av ein felles, avtalt metode og eit standardisert verktøy. Utan kartlegging er det vanskeleg å setje i verk dei tiltaka som er mest effektive når det gjeld å redusere tilbakefall. Kartlegging gir grunnlag for utvikling av behandlingsplanar og behandlingsmål. Eit slikt verktøy må likevel aldri erstatte fagleg motiverte vurderingar, men vere eit supplement til dette i kriminalomsorga.

I St.meld. nr. 37 (2007-2008) «Straff som virker» gjer departementet framlegg om fleire tiltak som føreset betre kunnskap om problematikken til den enkelte domfelte. Som ledd i oppfølginga er det etablert eit pilotprosjekt om kartlegging i kriminalomsorga. Her skal ein i 2010 utvikle, tilpasse og innføre kartleggingsverktøy for domfelte og innsette ved Halden fengsel og Østfold friomsorgskontor. Både fagleg innhald, regelverk, organisatorisk tilrettelegging og IT-støtte skal utprøvast.

Pilotprosjektet skal prøve ut ein type kartleggingsverktøy og gir derfor ikkje grunnlag for generelle slutningar om bruken av slike hjelpemiddel i kriminalomsorga. Departementet er derfor samd med arbeidsgruppa i at kriminalomsorga ved behov bør søkje Datatilsynet om konsesjon for det konkrete kartleggingsverktøyet som ein vurderer å bruke, dersom behandlinga fell utanfor dei ramme-

ne som blir lovfesta i eit nytt kapittel 1a i straffegjennomføringslova. Etter personopplysningslova § 33 fjerde ledd kan behandlingsansvarlege krevje at Datatilsynet avgjer om ei behandling treng konsesjon.

Det rettslege grunnlaget for å behandle personopplysningar i samband med utarbeiding av *personundersøkingar* går fram av straffeprosesslova. Straffeprosesslova kapittel 13 regulerer blant anna kven som kan gjennomføre personundersøkingar, når slike undersøkingar kan gjerast, og til kva formål.

Personundersøkingane er ikkje berre viktige for reaksjonsspørsmålet, men inneheld også opplysningar som er nyttige for fengsel og friomsorgs kontor når dei skal planleggje tiltak som kan gjere det lettare for domfelte å tilpasse seg til samfunnet. Kriminalomsorga har bruk for opplysningane frå personundersøkingane både ved rehabilitering i fengsla, ved tiltak for å førebu og setje i verk prøvelauslating og når ein skal fastsetje innhaldet i samfunnsstraff og anna straffegjennomføring utanfor fengsel.

Spørsmålet er kva rett kriminalomsorga har til å bruke undersøkingane, som dei gjer *på vegner av påtalemakta*, til andre formål. Kriminalomsorga skal ikkje behalde ein eigen kopi av personundersøkinga etter at ho er levert til påtalemakta, med mindre det er bestemt i ein databehandlaravtale med påtalemakta. Og heller ikkje da kan kriminalomsorga nytte undersøkinga til sine eigne formål. Dersom kriminalomsorga skal nytte undersøkingane til sine eigne formål, må det skje ei utlevering frå påtalemakta til kriminalomsorga, som i si tid må vere rettsleg forankra, jf. påtaleinstruksen § 4–2 om utlån og gjennomsyn av dokument i ei avslutta straffesak. Dersom kriminalomsorga vil gjere ei tilsvarende undersøking *av eige tiltak*, vil undersøkinga vere regulert av dei allmenne føresegnene som no blir etablerte i straffegjennomføringslova.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skil seg frå andre straffegjennomføringsformer ved at ei slik gjennomføring i større grad involverer dei som bur saman med domfelte.

Ein føresetnad for at domfelte kan få straffegjennomføring med elektronisk kontroll, er at sambuande over 18 år samtykkjer, jf. forskrift om straffegjennomføring med elektronisk kontroll § 7–3. For

barn under 18 år vil den sentrale forvaltninga i kriminalomsorga lage retningslinjer som, i tråd med Barnekonvensjonen, rår til å leggje større vekt på kva barna meiner, dess eldre barna er.

I samråd med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Barneombudet og Datatilsynet har Justisdepartementet kome til at ein ikkje krev samtykke frå barn under 18 år. Det kan for det første vere ei belastning for barnet å bli bedt om ei slik avgjerd, samtidig som det kan gi barnet ei unaturleg «makt» over dei føresette. Ein oppmodar likevel domfelte sterkt om å informere både heimebuande barn og den andre forelderen om at han eller ho skal gjennomføre straff i heimen til barnet. Det skal alltid vurderast kva som er til det beste for barnet, og dersom det finst opplysningar som tyder på at det ikkje vil vere bra for barnet at mor eller far gjennomfører straffa heime, skal dette greiast ut nærmare.

Under straffegjennomføring med elektronisk kontroll kjem kriminalomsorga på uvarsla kontrollbesøk minst to gonger i veka. Kriminalomsorga vil med andre ord relativt ofte vere til stades heime hos den domfelte og kan få kjennskap til personlege og andre forhold. Dette gjeld ikkje berre forholda til den domfelte, men også til dei som bur saman med den domfelte, eventuelt til andre som er til stades i bustaden. Den elektroniske kontrollen registrerer likevel berre om den domfelte er til stades i heimen eller ikkje, og dei formåla og den personkrinsen som det er gjort framlegg om i lovutkastet, set grenser for behandlinga av personopplysningane i kriminalomsorga.

Domfelte som gjennomfører heile eller delar av straffa med elektronisk kontroll, pliktar etter forskrifta § 7–4 å vere sysselsette under straffegjennomføringa. Ved oppfølging av arbeidsstaden, skolen eller andre sysselsetjingsstader som den domfelte måtte ha, vil kontrollen og registreringsrutinane vere dei same som dei kriminalomsorga i dag nyttar ved frigang frå ordinært fengsel eller overgangsbustad.

Som arbeidsgruppa, meiner departementet at den heimelen for behandling av personopplysningar som det er gjort framlegg om i lovutkastet, oppfyller behovet ved bruk av elektronisk kontroll i straffegjennomføringa.

5 Innsyn i benådingssaker

5.1 Gjeldande rett

Grunnlova § 20 gir Kongen i statsråd rett til å benåde forbrytarar. Justisdepartementet førebur sake- ne. Benåding kan kome på tale viss nye opplysningar etter domsseiinga gjer at spørsmålet om fullføring av straffa kjem i eit anna lys. Benåding er ei individuell ettergiving av straff og gjeld alle typar straff. Ved kgl. res. 5. juni 1981 er retten til å avslå benådningssøknader delegert til Justisdepartementet. Vedtak i Justisdepartementet om å avslå ein søknad om benådning kan påklagast til Kongen i statsråd.

Benåding kan innebere at den domfelte blir heilt fritaken for straffa, eller at straffa blir gjort mildare. Eit benådingsvedtak kan også innebere at den som har byrja å sone ei fengselsstraff, slepp å sone resten av straffa, eventuelt at resten av straffa blir gjort om til vilkårsdom. Vedtak i saker om benåding av lovbyrtarar, medrekna avslag på benådningssøknader i Justisdepartementet, er unnatekne frå reglane om grunngivingsplikt i forvaltningslova, jf. forskrift 15. desember 2006 nr. 1456 (forvaltningsforskrifta) § 21 bokstav a.

Saksdokument i forvaltninga, journalar og liknande register for forvaltningsorganet er offentlege så langt det ikkje er gjort unnatak i lov eller forskrift med heimel i lov, jf. offentleglova § 3. Når det er høve til å gjere unnatak frå innsyn, skal organet likevel vurdere å gi heilt eller delvis innsyn, jf. offentleglova § 11. Det følgjer av offentleglova § 13 første ledd at opplysningar der det er lovsett teieplikt, er unnatekne frå innsyn. Etter forvaltningslova § 13 første ledd nr. 1 er opplysningar om personlege forhold teiepliktige.

Eit særmerke ved benådingssaker er at dei i svært stor grad inneheld sensitive personopplysningar. Dette gjeld blant anna opplysningar om hel- sa til den enkelte søkjaren. Ved slike opplysningar er det i hovudsak lovsett teieplikt, noko som set grenser for meiroffentlegheit. Departementet la til grunn i sitt endelege svar til Sivilombodsmannen i saka frå 2005 (sjå kapittel 2), der Justisdepartementet nekta Dagens Næringsliv innsyn i dokument og opplysningar i ei benådingssak, at opplysningar om

utfallet av ei benådingssak, det vil seie om ein namngitt person er benåda eller ikkje, ikkje er omfatta av lovfesta teieplikt.

I samband med behandlinga av ny offentleglov bad justiskomiteen på Stortinget i Innst.O. nr. 41 (2005-2006) regjeringa om å gå igjennom den gjeldande lovgivinga for benådingssaker og kome tilbake til Stortinget med framlegg til korleis ein kan gjennomføre meir openheit i benådingssaker.

5.2 Praksis

Den som vil bruke innsynsretten etter offentleglova, kan setje fram krav om innsyn som gjeld ulike sider av benådningssaka og der dokumenta gjeld ulike trinn i sakshandsaminga.

Påtegningsark der påtalemakta sender søknad om benådning til departementet

Departementet gjev innsyn i påtegningsarket, men sladder namnet på den som har søkt om benådning etter offentleglova § 13 første ledd, jf. forvaltningslova § 13 første ledd nr. 1. Det går fram av påtegningsarket at dokumenta i saka vert sende departementet under tilvising til straffedommen og domfelte si daterte benådningssak. Påtegningsarket inneheld også ei uttale om saka, og opplysningar om påtalemakta tilrår søknaden eller ikkje.

Brev frå departementet til påtalemakta etter sakshandsaminga i saker der departementet har fullmakt til å avslå benådningssøknader

Departementet gjev innsyn i brevet, men sladder namnet på den som har søkt om benådning, jf. offentleglova § 13 første ledd og forvaltningslova § 13 første ledd nr. 1. Brevet inneheld opplysningar om straffedommen, at søknaden er avslått, at søkjar (og advokat) skal underrettast og ein del informasjon til domfelte om mellom anna klageadgang.

Statsrådsforedraget (både benådning og avslag)

Departementet kan ikkje sjå å ha motteke krav om innsyn i statsrådsforedrag i benådningssaker og det ligg difor ikkje føre praksis for innsyn i slike dokument.

Kommuniseringsbrev frå departementet til påtalemakta etter handsaminga i statsråd

Departementet gjev innsyn i brevet, men sladder namnet på den som har søkt om benådning i overskrifta og i attgjevinga av vedtaket til den kongelige resolusjonen, jf. offentleglova § 13 første ledd og forvaltningslova § 13 første ledd nr. 1. Vedtaket gjeld anten benådning (døme 1) eller klage på avslag (døme 2), og departementet skriv vedtaket slik i brevet:

Døme 1: Benådning

«*Peder Aas*, som ved Borgarting lagmannsretts dom av 10. november 2009 ble ilagt fengsel i 2 år, *benådes*, slik at fullbyrdingen av fengselsstraffen utsettes med en prøvetid på to år i samsvar med bestemmelsene i straffeloven §§ 52–54a. Prøvetid regnes fra denne resolusjonens dato.»

Døme 2: Avslag på klage

«Klage over Justis- og politidepartementets avslag av 2. november 2009 på søknad om benådning for *Marte Kirkerud*, som ved Borgarting lagmannsretts dom av 10. november 2008 ble ilagt en straff av fengsel i 120 dager, tas *ikke* til følge.»

5.3 Høyringsnotatet

I høyringsnotatet skriv departementet at det er eit klart behov for uttrykkjelege reglar om kva for innsynsrett det skal vere i benådningssaker. Som justiskomiteen peiker på, er benådingsinstituttet avhengig av tillit frå folk for å kunne fungere. Men lovgivaren står overfor vanskelege avveingar der omsynet til det behovet ålmenta har for innsyn i benådningssaker, må vegast mot det behovet domfelte har for vern mot slikt innsyn. Offentleggjinga kan røpe til dels svært sensitive opplysningar eller gi indikasjonar på sensitive omstende som er knytte til dei personlege forholda til straffedømde. Det kan for eksempel gjelde helse, familieforhold, seksuell legning, økonomi, arbeidsforhold eller rusproblem.

Reglane om offentlegheit i straffesaker påverkar den graden av vern som domfelte har krav på. Departementet reknar i høyringsnotatet med at

teieplikta etter forvaltningslova § 13 ikkje er til hinder for at opplysningar om at ein namngitt person er benåda eller ikkje, blir gjorde kjende. Dei omsyna som ligg til grunn for den store graden av offentlegheit i straffesaker, kan tyde på at ålmenta også bør ha innsyn i utfallet av ei benådningssak – særleg når søkjaren blir benåda heilt eller delvis.

Jamvel om departementet nå legger ei anna lovtolking til grunn når det gjeld innsyn i benådningssaker, reknar departementet i høyringsnotatet med at det kan vere klokt å presisere teiepliktsreglane i forvaltningslova for å unngå tolkingstvil i framtida. Forvaltningslova § 13a nytt punkt 4 kan for eksempel utformast slik:

«at opplysninger om en navngitt domfelt eller botlagt er benådet eller ikke, gjøres kjent.»

Prinsippet om at domfelte må ha høve til å gjere opp for seg og gjere opp med samfunnet og gå vidare med livet sitt, kan tale for ein tidsavgrensing i innsynsretten. Men ei for trong tidsavgrensing kan motverke formålet med innsynsretten, medan ei romsleg tidsavgrensing kan vere urimeleg tyngjande for den domfelte. I høyringsnotatet ber departementet høyringsinstansane om å seie korleis dei ser på behovet for og utforminga av ei tidsavgrensing av innsynsretten.

5.4 Synet til høyringsinstansane**5.4.1 Høyringsutkastet**

Eit fleirtal av dei høyringsinstansane som har uttalt seg, er for auka innsyn i benådningssaker, men har noe ulikt syn på utforminga av lovframlegget. Dette gjeld *Riksadvokaten*, *Kriminalomsorga region aust, vest, sør, sørvest og nordaust*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Presseforbund*, *Norsk Redaktørforening* og *Stine Sofies Stiftelse*.

Riksadvokaten peiker på at benådingsinstituttet er avhengig av å ha tillit hos folk fordi ein skjult og lite open prosess kan gi grobotn for speulasjonar om at det for eksempel blir teke utanforliggjande omsyn ved avgjerda. Men samtidig strekar *Riksadvokaten* under at det er viktig å verne opplysningar som er svært sensitive. *Riksadvokaten* meiner at utfordringa er å balansere desse viktige omsyna.

Etter straffeprosesslova § 28 første ledd bokstav c kan alle med rettsleg interesse krevje utskrift av rettsbøker og andre dokument i ei straffesak som retten har behandla ferdig. Slik *Riksadvokaten* ser det, bør ein for innsyn i benådningssaker skilje mellom sjølve avgjerda og dokumenta i benådningssaka. For dokumentinnsyn bør det vere krav om rettsleg

interesse. Dette korresponderer også med reglane i påtaleinstruksen § 4–1 første ledd og § 4–2 tredje ledd (der omgrepet sakleg grunn er nytta). Med det atterhaldet som er teke ovanfor, har Riksadvokaten ingen innvendingar mot den endringa i forvaltningslova § 13a pkt. 4 som det er gjort framlegg om.

Norsk Journalistlag skriv:

«Journalistlaget støtter både 1) det konkrete forslaget i forvaltningsloven § 13 a) punkt 4 om 'at opplysninger om en navngitt domfelt eller botlagt er benådet eller ikke, gjøres kjent', og 2) departementets begrunnelse om at større åpenhet blant annet kan bidra til å styrke legitimiteten til benådningsordningen.

Større innsyn på dette området vil etter vår mening bidra til å avsløre, motvirke og avkrefte mistanke om korrupsjon i forbindelse med benådningssaker. Dagens Næringslivs avsløring sommeren 2005 om salg av falske helseerklæringer til kriminelle illustrerer dette, og tydeliggjorde i aller høyeste grad at små private fagmiljøer i en årrekke her i landet har hatt stor innflytelse på kriminelles soningsbetingelser. DN avslørte at ressurssterke kriminelle kunne kjøpe seg fri fra soning. Det ble gjort ved å skreddersy legeerklæringer. Slike tilstander kan etter NJs syn i fremtiden forhindres ved åpenhet og innsyn rundt benådningssakene. Som Sivilombudsmannen uttalte i klagesak 2005/1562 er det 'ut fra tilliten til forvaltningen (...) viktig at slike opplysninger er offentlige slik at det kan føres en viss kontroll med forvaltningens benådninger'.

Erfaringen til journalistene i DN da de jobbet med avsløringen, var at informasjonen de trengte først og fremst fantes innen en lukket krets av kriminelle brukere av slike helseerklæringer. Verken rettsvesenet, politi/påtalemyndighet, fengselsvesenet eller departementet selv førte kontroll eller statistikk med bruken av slike erklæringer, og erklæringene var beskyttet av taushetsplikt på flere nivåer. Mangel på samordnet informasjon gjorde også at det ikke fantes søkbare muligheter til å finne ut av omfanget. Kort sagt var det knapt et offisielt dokument som var offentlig tilgjengelig i researchfasen av DN-avsløringen.

Journalistene i DN måtte derfor ty til anonyme kilder, og benyttet etter hvert falsk identitet for å kunne avdekke de kritikkverdige forholdene. Dette bød på en rekke presseetiske og ressurskrevende utfordringer, og burde ha vært unødvendig i et demokratisk land som Norge. Informasjonen journalistene i DN etterspurte bør for fremtiden gis ut i henhold til faste, rettslige prinsipper.»

Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening

meiner det er viktig for den offentlege debatten om strafferettspleia og den praksisen for myndigheitsutøving som gjeld på området, at ålmenta kan få kunnskap om benådingar og benådningspraksisen. Norsk Redaktørforening peiker også på at konkrete saker har vist kva større openheit på dette området har å seie.

Stine Sofies Stiftelse stiller seg positiv til at departementet gjer framlegg om reglar som tryggjar omsynet til større openheit i benådingssaker. Stiftinga peiker på at ei benåding kan innebære at den domfelte blir friteken heilt for straff eller slepp å sone resten av straffa, og at informasjon om dette er svært viktig for dei fornærma og dei pårørande. Og slik stiftinga ser det, har også ålmenta ei rettkomen interesse av å bli kjend med utfallet av saker om benåding.

Prinsipielt står *Fellesorganisasjonen (FO)* for så stor openheit som råd i forvaltninga og i strafferettspleia. Samtidig er forbundet oppteke av at ein må ta omsyn til at kvar og ein av dei domfelte har behov for vern mot innsyn frå ålmenta i sensitive opplysningar om hans eller hennar eigen person. Fellesorganisasjonen rår derfor departementet til å leggje særleg vekt på synspunkt frå organisasjonane til dei domfelte sjølv i dette spørsmålet, dvs. SON, WayBack og KROM.

Politihøgskolen er samd i at spørsmålet om innsyn i benådingssaker skaper vanskelege avvegingar mellom tillit og personvern, men tek ikkje direkte stilling til høyringsframlegget i fråsegna si. Skal ein først halde avgjerder om benåding unna teieplikta, meiner Politihøgskolen at unnataket også bør gjelde opplysningar om kva den domfelte er benåda til. Unnataket bør såleis gi kriminalomsorga høve til å opplyse om at heile straffa eller resten av straffa for eksempel fell bort eller blir gjort om til vilkårsdom med prøvetid.

Datatilsynet strekar under at utsiktene til å kome tilbake til samfunnet for den straffedømde truleg blir svekte dersom straffesaka blir halden i live for ålmenta. Tilsynet meiner derfor at auka offentlegheit i benådingssaker må vere forsvarleg grunna i interessa til det offentlege. Datatilsynet peiker vidare på at ei sak om benåding, ulikt ei straffesak, spring ut av ein søknad frå den straffedømde. Dersom opplysningar i benådingssaker får eit svakare vern enn i dag, meiner Datatilsynet at den dømde kan vegre seg for å søkje om benåding, eller halde tilbake opplysningar, for å unngå at straffesaka blir vekt til live i det offentlege medvitte. Dette tyder på at benådingssaka bør få eit sterkare vern mot innsyn enn straffesaka.

Datatilsynet støttar framlegget om at benådingssaka må vere endeleg avgjort før teieplikta

fell bort. Grunnen er at ein vanskeleg kan seie at det ligg føre ei tungtvegande offentleg interesse for ein søknad om benådning er endeleg innvilga. Tilsynet kan vidare ikkje sjå kva for rettkomen interesse offentlegheita har i opplysningar om at ein søknad om benådning er avslått, fordi offentlegheita da kan ta til orientering at straffedommen gjeld og blir gjennomført slik det er føresett.

Sivilombodsmannen er kritisk til framlegget i høyringsnotatet og meiner det ikkje er i tråd med ønsket frå Stortinget om meir openheit i benådningssaker. Sivilombodsmannen kan heller ikkje sjå at framlegget tek sikte på eller medverkar til å løyse dei problemstillingane og vanskelege avvegningane som oppstår ved at innsyn i straffesaka og innsyn i benådningssaka følgjer ulike regelverk.

Ringerike fengsel meiner det er gode grunnar for at opplysningar i benådningssaker skal vere teiepliktige og unntakne frå offentlegheit. Ringerike fengsel skriv:

«Etter vår oppfatning er opplysninger om hvorvidt en konkret navngitt person er prøveløslatt eller ikke, opplysninger av en slik karakter at hensynet til personvernet tilsier at opplysningene anses taushetsbelagt, og dermed unntatt offentlighet. Dette uavhengig av hjemmelsgrunnlaget for prøveløslatelse/løslate.

Det er kun helt unntaksvis at benådning skjer ved at straffen eller den resterende del bortfaller. Som regel fastsettes det vilkår om at straffen gjøres betinget med en prøvetid.

Vi kan ikke se at spørsmålet om helt eller delvis bortfall av straff ved å benytte seg av benådningsinstituttet skal behandles annerledes i forholdt til offentlighetsloven enn når straffen helt eller delvis bortfaller på annet grunnlag, for eksempel ved:

- Prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven § 42, som bl.a. gir hjemmel til prøveløslatelse ved 1/2-tids soning
- Kriminalomsorgen beslutter soningsavbrudd i medhold av straffegjennomføringsloven § 35. Den resterende del av straffen kan bortfalle pga. foreldelse dersom avbruddet varer tilstrekkelig lenge
- Påtalemyndigheten beslutter soningsutsettelse i medhold av strprl. § 459. Straffen kan også her falle bort pga. foreldelse»

Ringerike fengsel kan heller ikkje sjå at omsynet til ålmenta krev at benådningssaker kjem i ei særstilling når det gjeld offentlegheit. Fengslet viser til at benådningssaker som er avgjorde av Kongen i statsråd, er underlagde langt meir kontroll enn avgjerder som er tekne av kriminalomsorga på sentralt, regionalt og lokalt nivå.

KROM minner om at forvaltningslova § 13a re-

gulerer grensene for teieplikta når det ikkje er behov for vern. Når det gjeld benådningssaker, er derimot behovet for vern heilt tydeleg til stades. Offentliggjerding av utfallet av ei benådningssak vil avsløre at vedkomande er straffedømd, og det er svært sannsynleg at det kjem til å aktualisere den opphavlege straffesaka. Derfor tek *KROM* sterkt avstand frå framlegget om innsyn. Slik *KROM* ser det, vil offentliggjerding av namnet og utfallet blant anna setje benåda fangar i ein situasjon som er direkte i strid med dei fundamentale prinsippa og verdiane som ligg til grunn for sjølv benådningsordninga. *KROM* legg til grunn at ein må rekne med at fangar som blir benåda heilt eller delvis, er i ein særskilt sårbar situasjon. Behovet for vern vil såleis vere tilsvarende ekstraordinært.

5.4.2 Tidsavgrense innsynsretten

Desse høyringsinstansane går inn for å tidsavgrense innsynsretten: *Riksadvokaten*, *Kriminalomsorga region aust, vest, sør, sørvest og nordaust*.

Riksadvokaten, *Kriminalomsorga region aust, nordaust og sør* og *Datatilsynet* går inn for å tidsavgrense innsynsretten og reknar med at tidsavgrensinga kan korrespondere med reglane om utskrift av dom i ei bestemt straffesak, jf. straffeprosesslova § 28 andre ledd. Eit krav om innsyn kan etter andre punktum alltid avslåast viss dommen er eldre enn fem år. Desse høyringsinstansane meiner at ei tidsavgrensing for innsyn i nådesaker på fem år vil gi samanheng i regelverket.

Datatilsynet meiner at benådningssaka i det minste må vere underlagd den same femårsregelen som sjølv straffesaka, jf. straffeprosesslova § 28 andre ledd. Slik *Datatilsynet* ser det, bør fristen derfor ta til å gjelde frå domstidspunktet også for benådningssakene. Grunnen er at ein må unngå at femårsfristen for straffesaka blir uthola, slik at utsiktene for domfelte til å kome tilbake til samfunnet blir svekte.

Kriminalomsorga region sørvest ønskjer ei trong tidsavgrensing, medan *Kriminalomsorga region vest* gjer framlegg om å tidsavgrense innsynsretten etter karakteren til det straffbare forholdet.

Norsk Journalistlag, *Norsk Presseforbund* og *Norsk Redaktørforening* går imot å tidsavgrense innsynsretten, medan *Stine Sofies Stiftelse* berre går imot ved gjentekne brotsverk.

Norsk Journalistlag skriv:

«Etter vårt syn er det ikke grunnlag for å innføre en slik tidsbegrensning, for hensynet bak offentlighet i benådningssaker foreldes ikke. Det kan for eksempel være at journalister ønsker å

sammenligne sakene over tid, eller gå dypere inn i en sak som har en lengre forhistorie. For eksempel da DN's journalister arbeidet med korrupsjonsavsløringen i 2005, undersøkte de benådningssaker som var mer enn 10 år gamle, basert på en dom fra 1990. Informasjonens alder er med andre ord ikke avgjørende for samfunnets behov for opplysningene. Utgangspunktet bør være at informasjon som en gang er offentliggjort, vedblir å være offentlig.

Vi viser i denne sammenheng også til Sivilombudsmannens uttalelse i ovennevnte klagesak, der det ble presisert at 'Selv om det i utgangspunktet er forhold som er inntruffet etter dommene eller forhold som ikke var kjent på domstidspunktet som kan gi grunnlag for benådning, vil (...) likevel benådning også kunne oppfattes som en omgjøring av straffen.' Dette støtter etter vårt syn argumentasjonen for at det foreligger sterkere reelle hensyn for at det ikke innføres en tidsbegrensning enn det motsatte.»

Norsk Presseforbund skriv:

«Når det gjelder spørsmålet om det bør innføres en tidsbegrensning av innsynsretten, kan vi ikke se at det er grunnlag for en slik begrensning.

Vi minner om at innsynsretten er grunnlovsforankret, og at enhver begrensning krever 'tungtveiende Grunde', jf. § 100(5). Begrensninger må følgelig avveies opp mot hensynet til offentlighetsprinsippet. Etter vårt syn kan ikke prinsippet om at domfelte må ha mulighet til å gjøre opp for seg og med samfunnet og gå videre med livet sitt, tillegges avgjørende vekt i en slik avveining.

Den domfeltes 'oppgjør' skjer i form av soning. At en dom er sonet ferdig, eller vedkommende benådet, kan ikke innebære at historiske realiteter og kjensgjerninger skal slettes fra arkivene eller at offentlig informasjon skal gjøres utilgjengelig. Vi mener straffeprosessloven på dette punktet er ulogisk og prinsipielt galt utformet. Å dra det samme prinsippet over til også å gjelde benådningssaker er ingen hensiktsmessig vei å gå. Avgjørelsen om hva som er offentlig og hva som ikke er det, kan etter vårt syn ikke være gjenstand for foreldelse. Spørsmålet om offentlighet må avgjøres ut fra hvilke typer opplysninger det er snakk om, ikke årstall. Vi kan heller ikke se at departementet har forklart eller sannsynliggjort at det vil være en 'urimelig' belastning for en domfelt at et tidligere strafferettslig forhold kan bli gjenstand for ny oppmerksomhet.

I denne forbindelse minner vi om at strafferektens begrensninger i dette henseende, og særlig de konsekvenser dette kan få for samfunnsundersøkende journalistikk, er kritisert fra flere hold, jf. Justiskomiteens merknader i

Innst. 0. nr. 28 (1998-99) Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i rettergangslovene m.m. (kildevern og offentlighet i rettspleien), punkt 3.8, som Justisdepartementet selv viser til i høringsnotatet (s. 13).

I sin sluttrapport etter studier om innsyn i domstolene: 'Noen forslag til endringer av reglene om offentlighet i domstolene', foreslår tingrettsdommer Leiv Robberstad å fjerne femårsregelen overfor journalister, jf. følgende sitat: 'Å fjerne femårsregelen i forhold til journalister vil også være i tråd med justiskomiteens uttalelse i innstillingen fra 1998-99 om at domstolene må være tilbakeholdne med å avslå søknader fra mediene såfremt søkeren har aktverdige grunner. Normal journalistisk virksomhet må i denne sammenheng anses som aktverdig.'

På bakgrunn av ovenstående mener vi det verken er ubestridt eller godtgjort at det foreligger 'tungtveiende grunde' for en slik begrensning i offentlighetsprinsippet.

Etter vårt syn kan det også stilles spørsmål ved om en slik begrensning ikke vil være i strid med de klare føringene fra Stortingets Justiskomite, i Innst. 0. nr. 41 (2005-2006) om lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova), gjengitt i høringsnotatet på s. 10, om at det er et reelt behov for mer åpenhet i behandlingen av benådningssaker enn hva tilfellet er i dag.»

Norsk Redaktørforening gir i hovudsak uttrykk for dei same synspunkta som Norsk Presseforbund.

Stine Sofies Stiftelse er sterkt imot å tidsavgrense innsynsretten for mykje ved gjentekne brotsverk. Stiftinga viser her til erfaringar med stor gjentakelse blant seksualforbrytarar, og spesielt i samband med brotsverk mot barn.

Polithøgskolen tek ikkje direkte standpunkt til tidsavgrensing, men drøftar spørsmålet grundig i fråsegna si:

«Departementet presiserer ikke om den mulige tidsbegrensningen skal gjelde i forhold til den opprinnelige straffedommen eller for benådningsvedtaket. Sammenhengen med straffeprosesslovens innsynsregler kan tale for det første alternativet, mens hensynet til kontroll og tillit kan tale for det siste. Dersom det gis benådning for en eldre – og kanskje lang – dom, kan det virke pussig at allmennheten ikke kan få vite om dette, men at tillitsperspektivet skulle gjøre at det ble gitt innsyn i en nyere, kortere dom. Vi antar derfor at det er det siste alternativet (tid siden benådningsvedtaket) departementet tenker på. Men da blir det vanskelig å begrunne regelen med parallellen til straffeprosesslovens innsynsregler.

Siden benådning er lite praktisk for den som har sonet dommen fullt ut, vil også reglene om foreldelse av adgangen til å fullbyrde idømt straff ha betydning her. Ved avveiningen kunne det også være naturleg å ta hensyn til hvor allment kjent straffedommen er, jf. forvaltningsloven § 13 a første ledd nr. 3.

Slik vi ser det, kan det være grunn til å overveie for eksempel en femårsfrist siden benådningsvedtaket ble endelig. Taushetspliktreglene vil ikke uten videre hindre at departementet på begjæring utarbeider en anonymisert oversikt eller statistikk over eldre avgjørelser.

Vi antar at det viktigste sett fra et tillitsperspektiv er at allmennheten kan kreve innsyn i beslutninger om å innvilge benådningssøknaden. For en domfelt som vurderer å søke benådning, for eksempel av helsemessige grunner, kan det være et argument mot å søke benådning at allmennheten kan få innsyn i et avslag – i hvert fall hvis den opprinnelige dom vakte stor oppsikt, men nå er glemt.

Det kan derfor være grunn til å overveie om ikke unntaket fra taushetspliktreglene kunne begrenses til de innvilgede søknader. Behovet for kontroll på et generelt plan kunne dekkes ved at myndighetene med jevne mellomrom offentliggjorde statistikk over resultatene. For ordens skyld nevner vi at unntak fra taushetspliktreglene som kjent ikke krever at myndighetene aktivt offentliggjør opplysningene. Det er neppe naturleg at Regjeringens avgjørelser om benådning offentliggjøres i Nytt fra statsråd.»

5.5 Vurderingane til departementet

I 2008 innvilga Kongen i statsråd 38 søknader om benådning – 33 gjaldt fridomsstraff og 5 bøter. I tillegg blei to søknader innvilga etter klagebehandling. Det same året avsto departementet 107 søknader om benådning for fridomsstraff og 79 for bøter. Tala varierer lite frå år til år. I perioden 2004 – 2009 kom det inn i alt 143 krav om innsyn i benådningssaker til departementet. I snitt er det om lag 24 saker i året.

Stortinget ønskjer *større openheit* i behandlinga av benådningssaker fordi benådningsinstituttet er avhengig av tillit frå folk for å fungere. Samstundes har domfelte behov for å avgrensa innsynet i sensitive opplysningar. Utfordringa er å lage innsynsreglar som tek vare på både tillitsomsynet og personvernomsynet på ein sakleg og god måte.

I høyringsnotatet gjer departementet framlegg om eit nytt punkt 4 i forvaltningslova § 13 a som presiserer at det ikkje er lovsett teieplikt om opplysningar om utfallet av ei benådningssak. Jamvel om departementet nå legger ei anna lovtolking til

grunn når det gjeld innsyn i benådningssaker, holder departementet fast ved vurderinga i høyringsnotat om å presisere teiepliktsreglane i forvaltningslova for å unngå tolkingstvil i framtida. Departementet leggjer til grunn at gjeldande rett går ut på at det ikkje gjeld teieplikt for opplysningar om at ein namngjeven person har fått benådning eller ikkje. Lovframlegget inneber såleis ei kodifisering av gjeldande rett. Stortinget ynsjer meir openheit i slike saker. Etter departementet sitt syn gjer imidlertid dei sterke personvernomsyna i slike saker at det ikkje er mogleg med noko meir innsyn enn det som alt følgjer av gjeldande rett. Som nevnt tidlegare, må ein gjere ei interesseavveging mellom to viktige prinsipp, retten til vern om privatlivet og offentleg-prinsippet, sjå Grl. § 100 femte ledd. Nedafor er det gjort nærmere greie for denne interesseavveginga.

Eit særmerke ved benådningssaker er at dei i svært stor grad inneheld *sensitive personopplysningar*. Dette gjeld blant anna opplysningar om helsa til den enkelte søkjaren. Dei fleste av dei omsyna som kan gje grunnlag for benådning, er slik at det vil vere teieplikt om store delar av det nærmare faktiske grunnlaget for å innvilge ein benådningssøknad. Dette gjeld likevel ikkje utfallet av ei benådningssak.

Jamvel om det er samanheng mellom ei straffesak og ei etterfølgjande sak om benådning, er det også ting som skil dei to. Særleg viktig er det at forvaltninga ikkje *overprøver* avgjerda til domstolen, men vurderer om det har kome fram nye opplysningar etter domsseiinga som gjer at spørsmålet om fullføring av straffa kjem i eit anna lys. Straffedommen står ved lag, men straffegjennomføringa slepp den domfelte heilt eller delvis ifrå.

Som Datatilsynet vil departementet dessutan peike på at ei sak om benådning, ulikt ei straffesak, byggjer på *søknad* frå den straffedømde. Den domfelte eller botlagde kan vere i ein rehabiliteringssituasjon og for eksempel ha teke til på eit nytt og betre liv utan rus. Han eller ho har kanskje fått jobb, skifta bustad og stifta familie – og kanskje også skifta namn. Jamvel om straffesaka var omtalt i media i si tid, er det slett ikkje sikkert at den domfelte lenge blir identifisert med saka. Dersom opplysningar i benådningssaker får eit svakare vern mot innsyn enn i dag, kan den dømde vegre seg for å søkje om benådning, eller halde tilbake opplysningar, for å unngå offentlegheit om saka.

Departementet går likevel inn for at *innsynsretten* skal gjelde opplysningar som fortel om ein namngjeven domfelt eller botlagd er benåda eller ikkje og kva for reaksjon vedkomande blir benåda til. Som begrunnelse for dette standpunktet legger departementet særleg lagt vekt på formålet i offentleglova § 1 og dei grunnleggjande omsyna som ligg

bak prinsippet om retten til innsyn i offentleg verksemd, særleg demokratiomsynet, kontrollomsynet og omsynet til rettstryggleik.

Offentleglova § 28 andre ledd fyrste punktum seier imidlertid at innsynskravet må gjelde ei særskild sak eller i rimeleg utstrekning saker av ein særskild art (kravet til identifikasjon). Eit innsynskrav kan difor ikkje gjelde alle saker av ein art, uten at den enkelte saka blir identifisert. Ein kan med andre ord i utgangspunktet ikkje krevje opplyst til dømes namngjevne domfelte og botlagte frå dei siste tre åra, med mindre ein identifiserer kvar enkelt sak. Det er derimot ikkje krav om å identifisere domfelte eller botlagte ved namn for å få innsyn i benådningssaka.

Statsrådsføredraget som grunnlegg framlegget til kongeleg resolusjon, er ikkje unnateke etter den nye offentleglova, jf. offentleglova § 14 andre ledd bokstav c. Denne føresegna inneber at det ikkje kan gjerast unnatak for slike dokument i kraft av at dei er organinterne, men alle innhaldsbaserte unnatak kan brukast, og opplysningar som er omfatta av teieplikt må det som vanleg gjerast unnatak for. Samanlikna med den gamle offentleglova av 1970 medfører det ei endring, sidan slike dokument tidlegare var omfatta av unnataket i § 5 første ledd og § 6 første ledd nr. 3. Men føredraget kan innehalde opplysningar som er unnatekne eller kan haldast unna etter andre reglar i offentleglova. For benådningssaker er det særleg offentleglova § 13 første ledd om unnatak for opplysningar der det er teieplikt, som er aktuell. Store deler av det nærmere faktiske grunnlaget for å ta ein benådningssøknad til følgje vil til dømes vere undergjevne teieplikt.

Eit vanskeleg spørsmål er om innsynsretten også bør gjelde *avslag*. Politihøgskolen reknar med at det viktigaste – sett frå eit tillitsperspektiv – er at ålmenta kan krevje innsyn i avgjerder om å innvilge benådningssøknaden. For ein domfelt som vurderer å søkje om benådning, til dømes på grunn av helse, kan det vere eit argument imot å søkje at ålmenta kan få innsyn i eit *avslag* – i alle fall viss den opphavlege dommen vekte stor oppsikt, men no er gløymd. Datatilsynet er også svært skeptisk til innsyn i *avslag* på søknader om benådning.

Departementet meiner at dei omsyna som taler for offentleg innsyn, generelt ikkje har same tyngd viss ein søknad om benådning ikkje får eit positivt utfall. Ved *avslag* har det ikkje kome fram nye opplysningar som gjer at fullføringa av straffedommen kjem i eit anna lys. Det har ikkje skjedd noka endring, og ålmenheta kan derfor halde seg til dommen slik han ligg føre. Innsyn i saker der resultatet blir *avslag*, kan likevel gi nyttig informasjon om benådningspraksisen og vil vere i tråd med det som

blei uttalt frå departementet under behandlinga av offentleglova 4. mai 2006. Etter ei samla vurdering har departementet derfor kome til at det også bør opnast for innsyn ved *avslag*.

Hensynet til domfeltes rehabilitering og tilbakeføring til samfunnet, kan tale for ei *tidsavgrensing* i innsynsretten. Ei for snever tidsavgrensing kan imidlertid virke mot formålet med innsynsretten, mens ei romslig tidsavgrensing kan være urimelig tyngjande for domfelte. Departementet ba derfor om høyringsinstansane sitt syn på behovet for og utforminga av ei tidsavgrensing av innsynsretten.

Høyringsinstansane har ulike syn på ei mulig tidsavgrensing. Norsk Journalistlag, Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening er sterkt imot ei tidsavgrensing, mens til dømes Riksadvokaten, Datatilsynet og kriminalomsorgsregionane går inn for å avgrense innsynsretten i tid likt med krav om utskrift av dommar i ei straffesak, jf. straffeprosesslova § 28 andre ledd, og viser til sterke personvernomsyn og omsyn til rehabilitering av straffedømde.

Departementet har forståing for at pressa treng så stor openheit som råd mellom anna for å føre kontroll med benådningssaker. Men dette behovet er godt tryggja fordi det er svært sjeldan at domfelte søkjer om benådning for dommar som er eldre enn fem år. Samtidig er det viktig å peike på at Stortinget fører streng kontroll med avgjerdene i forvaltninga i benådningssaker, jf. Grunnlova § 75 bokstav f. Kvart halvår sender departementet alle statsrådsføredrag i benådningssaker til kontroll- og konstitusjonskomiteen. Samtidig får komiteen ei taloppstilling som viser kor mange søknader som er innvilga, om benådninga gjeld fridomsstraff eller bot, om det er fastsett prøvetid, og om soninga har teke til. Oppstillinga inneheld også opplysningar om kor mange søknader som er avslått av Justisdepartementet, og kor mange personar som er benåda etter klagebehandling. Innstillinga frå komiteen til Stortinget er også offentleg.

På same måten som ved innsyn i straffedommar legg departementet vekt på at det spelar ei rolle for samfunnsdebatten at media har høve til å få kjennskap til benådningssaker jamvel om dommane er eldre enn fem år. Særleg gjeld dette når benådningssakene blir sette inn i ei større samanheng, til dømes med ein analyse av endringar i benådningspraksisen over tid i saker som kan samanliknast. Dessutan er tidsavgrensing upraktisk når det gjeld teieplikt. Det ville vere noko heilt nytt om ein innførte ei ordning med teieplikt fyrst etter ei viss tid.

Etter departementet si vurdering gir ei avgrensing etter mønster for krav om utskrift av straffedommer ei uheldig løysing. For det fyrste vil dette

føre til at innsynshøvet vil slå svært tilfeldig ut for dei ulike benådingssakene. Benåding blir ofte ikkje aktuelt før ei viss del av straffa er gjennomført, og innsynsretten vil då ikkje gjelde for desse sakene.

Femårsfristen for dommar er vidare lett å halde seg til, medan benåding kan skje på eitkvart tidspunkt etter at dom er fallen. Ofte vil dette skje etter at femårsfristen er ute, og då kan ein bli nekta alt innsyn. Retten til informasjon om benåding vil såleis bli svært tilfeldig samanlikna med retten til inn-

syn i dommar. Etter ei samla vurdering går departementet ikkje inn for ei tidsavgrensning av innsynsretten.

Departementet gjer etter dette framlegg om denne ordlyden i forvaltningslova § 13 a nytt punkt 4:

«at opplysninger om en navngitt domfelt eller botlagt er benådet eller ikke og hvilke reaksjoner vedkommende eventuelt blir benådet til, gjøres kjent.»

6 Teieplikt om forhold som påverkar tryggleiken

6.1 Gjeldande rett og høyringsnotatet

Etter *straffegjennomføringslova § 7 bokstav h* har alle som gjer teneste i kriminalomsorga, teieplikt om det som vedkomande i samband med tenesta får vite om forhold som knyter seg til tryggleiken i fengsla. Bakgrunnen for denne føresegna går fram av Ot.prp. nr. 5 (2000–2001) side 151–152:

«Unntaket i bokstav h er begrunnet av at det antas at forvaltningslovens taushetspliktbestemmelser ikke omfatter opplysninger om sikkerhetsmessige forhold i fengslene. Sikkerhetsmessige forhold i fengslene er et vidt begrep, men det vil i praksis først og fremst dreie seg om opplysninger om tekniske innretninger som overvåkingskameraer mv eller bygningsmessige forhold. Det kan også dreie seg om sikkerhetsrutiner.»

Etter ordlyden omfattar teieplikta berre forhold som er knytte til tryggleiken i fengsla, og ikkje slike forhold som knyter seg til gjennomføring av straff utanfor fengsel. Teieplikta gjeld såleis ikkje forhold som er knytte til tryggleiken ved for eksempel straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

I *høyringsnotatet* gjer departementet framlegg om at reglane om teieplikt i § 7 bokstav h også skal omfatte rutinar for tryggleiken ved gjennomføring av straff utanfor fengsla. Domfelte gjennomfører for eksempel straff med elektronisk kontroll utanfor fengsel, og straffegjennomføringa inneber bruk av tekniske innretningar. Slik departementet ser det, er det viktig at tekniske system og rutinar ved kontrollen ikkje blir kjende av andre enn dei som skal ha slik kunnskap for å gjennomføre straffa. Jamvel om ein ved samfunnsstraff ikkje nyttar tekniske innretningar i same grad, finst det somme rutinar som gjeld forhold knytte til tryggleiken, som ikkje må delast med utanforståande.

I *høyringsnotatet* gjer departementet derfor framlegg om å endre § 7 bokstav h slik at alle som gjer teneste i kriminalomsorga, har teieplikt om forhold knytte til tryggleiken uavhengig av om straffa blir gjennomført i eller utanfor fengsel.

6.2 Synet til høyringsinstansane

Dei høyringsinstansane som har uttalt seg, støttar framlegget om at kriminalomsorga bør ha teieplikt om forhold som knyter seg til tryggleiken, også dersom straffa blir gjennomført utanfor fengsel. Dette er *Riksadvokaten*, *Kriminalomsorga region aust, sørvest, sør og nordaust*, *Politihøgskolen*, *Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund*, *Fellesorganisasjonen* og *KROM*. Men kriminalomsorga region sør og nordaust og Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund har tilleggskommentarar til framlegget:

Kriminalomsorga region sør meiner det er viktig å presisere at teieplikta også bør gjelde for oppdragstakarar i kriminalomsorga, for eksempel leverandørar av teknisk utstyr, samarbeidspartnarar, handverkarar og fleire.

Kriminalomsorga region nordaust reknar med at orda «om forhold av betydning for sikkerheten» bør knytast opp mot føresegna om bruksområdet for lova i § 1. Regionen gjer framlegg om at dette blir gjort, for å unngå slike mistydingar som at teieplikta også omfattar opplysningar som kan påverke tryggleiken til utanforstående personar og/eller institusjonar.

Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund synest det blir for mykje tale om fengsel i framlegget, og gjer i staden framlegg om denne formuleringa: «Enhver som gjør tjeneste i kriminalomsorgen, har taushetsplikt om det vedkommende i tjenesten får vite om av sikkerhetsmessige forhold.»

Stine Sofies Stiftelse peiker på at teieplikta ikkje må vere til hinder for at den fornærma og dei pårørende/etterlatne blir varsla om informasjon som påverkar situasjonen for dei.

6.3 Vurderingane til departementet

Departementet sluttar seg i hovudsak til framlegget i høyringsnotatet. I tråd med fråsegna frå Kriminalomsorga region nordaust er det likevel behov for å presisere framlegget, og departementet gjer framlegg om denne ordlyden (endring i kursiv):

(...) om forhold av betydning for sikkerheten i fengslene og *i forbindelse med gjennomføringen av straff utenfor fengslene.*

Kriminalomsorga region sør vil lovfeste at teieplikta femner vidare enn til dei tilsette i kriminalomsorga og nemner eksempel på aktuelle grupper. Departementet er einig og gjer framlegg som presiserar at teieplikta òg gjeld enhver som er tilsett i eller utfører teneste eller arbeid for kriminalomsorga.

Stine Sofies Stiftelse peiker på at teieplikta ikkje må vere til hinder for at den fornærma og dei pårørande og etterlatne blir varsla om informasjon som kan påverke situasjonen for dei. Departementet

legg til grunn at dei fornærma og etterlatne ikkje bør få – og ikkje har behov for – opplysningar om for eksempel tryggleiksrutinar, bygningsforhold eller tekniske innretningar som overvåkingskamera o.a. Etter straffegjennomføringslova § 7 bokstav i er teieplikta ikkje til hinder for at kriminalomsorga gir slike opplysningar som er nemnde i § 16 sjette ledd, § 20 andre ledd, § 36 tredje ledd, § 40 siste ledd, § 42 sjuaende og åttande ledd og straffelova § 39 g femte ledd, til den fornærma i straffesaka eller til dei etterlatne. Departementet reknar med at denne føresegna i hovudsak dekkjer det behovet pårørande og etterlatne har for informasjon om den domfelte under straffegjennomføringa.

7 Behandling av opplysningar som er innhenta frå andre etatar

7.1 Gjeldande rett og høyringsnotatet

Ved lov 29. juni 2007 nr. 83 fekk straffegjennomføringslova ein ny § 7a som gir kriminalomsorga rett til å hente inn nærmare fastsette opplysningar frå andre offentlege etatar utan hinder av teieplikta. Lovendringa tok til å gjelde 1. november 2007.

I *høyringsnotatet* gjer departementet framlegg om at straffegjennomføringslova § 7a får ei overskrift på same måten som dei andre paragrafane i lova. Departementet gjer framlegg om «Opplysningsplikt for offentlege etatar» som overskrift. Formuleringa dekkjer i hovudsak innhaldet i føresegna.

Departementet gjer i høyringsnotatet også framlegg om å føye til «og behandle» i innleiinga til § 7a andre ledd for å presisere at kriminalomsorga utan hinder av teieplikta også kan bruke opplysningar ho hentar inn frå andre etatar.

7.2 Synet til høyringsinstansane

Kriminalomsorga region aust og *Politihøgskolen* er samde i framlegget til overskrift på § 7a og tilføyinga i § 7a andre ledd. *Kriminalomsorga region sørvest* har heller ingen innvendingar mot tilføyinga, jamvel om regionen meiner at heimelen allereie finst i høyringsutkastet § 4a og § 4b. *Riksadvokaten* mei-

ner at det i tråd med systemet i straffegjennomføringslova elles bør tilføyast ei overskrift til § 7a, og har ingen merknader til utforminga av den.

Kriminalomsorga region nordaust viser til at § 7a andre ledd ikkje nemner opplysningar om familieforhold (barn og andre slektningar) og opplysningar frå skoleverket. *Fellesorganisasjonen* har generelle kommentarar til utveksling av sensitive opplysningar og INFOFLYT-systemet. *KROM* er blant anna skeptisk til at fengselsstellet hentar inn informasjon frå andre etatar utan samtykke frå den fangen det gjeld.

7.3 Vurderingane til departementet

I tråd med systematikken i straffegjennomføringslova elles bør § 7a ha ei overskrift som kort fortel kva paragrafen handlar om. Departementet går inn for denne overskrifta, som vik noko av frå høyringsframlegget:

«Offentlige etaters opplysningsplikt overfor kriminalomsorgen.»

Men departementet vil ikkje gjere framlegg om endring i § 7a andre ledd, som presiserer at kriminalomsorga, utan hinder av teieplikta, kan *behandle* opplysningar som er innhenta frå andre etatar. Behandlinga av slike opplysningar er regulert i eit nytt kapittel 1a, og endringa er såleis overflødig, slik *Kriminalomsorga region sørvest* peiker på.

8 Unnatak frå klage på avgjerder i kriminalomsorga etter straffelova § 54 nr. 1 og 2

Etter *gjeldande rett* er det høve til å klage på avgjerder i kriminalomsorga om å bringe brotssaker ved vilkårsdom med narkotikaprogram og program mot ruspåverka køyring inn for retten etter straffelova § 54 nr. 1 og 2. I straffegjennomføringslova § 7 f er det derimot gjort uttrykkjeleg unnatak frå høvet til å klage for saker kriminalomsorga bringar inn for retten etter straffegjennomføringslova § 44 andre ledd (prøvelauslating) og straffegjennomføringslova § 58 andre ledd (samfunnsstraff).

Slik departementet ser det, er det også heilt tydeleg behov for unnatak frå klageretten for saker etter straffelova § 54 nr. 1 og 2. Grunngevinga for eit slikt unnatak er den same som for saker om brot på særvilkår som er sette ved samfunnsstraff og prøveauslating, som kriminalomsorga bringar inn for

retten. I Ot.prp. nr. 5 (2000–2001) er unnataksregelen grunnlagt slik:

«Da selve beslutningen om å fremme sak antas å være et enkeltvedtak er det behov for å kunne avskjære klageadgangen. Det vil være upraktisk og vil kunne føre til dobbeltbehandling om domfelte kunne klage i slike situasjoner. Forhørsretten vil likevel måtte ta standpunkt til begjæringen og foreta en bevisvurdering av om domfelte har brutt vilkårene for straffegjennomføringen.»

Departementet gjer etter dette framlegg om ei tilføyning i straffegjennomføringslova § 7 bokstav f som heimlar unnatak frå klageretten for saker som kriminalomsorga kan bringe inn for retten etter straffelova § 54 nr. 1 og 2.

9 Omgjeringskrav etter straffegjennomføringslova § 44 blir avgjorde ved dom

Da straffelova blei vedteken i 2005, gjorde lovgivaren også endringar i andre lover, blant anna straffegjennomføringslova § 44 andre ledd. Ved lovendringa kom føreseigna om omgjerung av dom på samfunnsstraff etter straffelova § 28b første ledd bokstav a til tilsvarende bruk på saker om gjeninnsettning for fullføring av reststraff etter prøvelauslating. Dette inneber at omgjeringskrav no blir avgjorde ved dom, ulikt tidlegare, da retten avgjorde slike krav ved orskurd. Ved ein feil blei § 44 fjerde ledd ikkje endra på tilsvarende måte. Dette har skapt uvisse i praksis. I brev 22. juni 2009 frå Kriminalomsorga region aust skriv direktøren dette:

«I strgjfl. § 44, 2. ledd, siste setning står det at *bestemmelse om omgjøring av dom på samfunns-*

straff etter straffeloven § 28 b første ledd bokstav a gis tilsvarende anvendelse om saker om gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraff etter prøveløslatelse. Etter strl. § 28 b første ledd skal man avsi dom. Dette gjør at dommere ofte ikke vet hvorvidt man skal avsi kjennelse eller dom. Da det nå skal foretas endringer i straffegjennomføringsloven tør region øst be om at strgjfl. § 44, 4. ledd rettes, slik at det står skrevet dom fremfor kjennelse.»

Departementet er samd med Kriminalomsorga region aust og går inn for å byte ut ordet «kjennelse» (orskurd) i fjerde ledd med «dom» slik at føreseigna er i samsvar med tidlegare lovvedtak om at omgjeringskrav blir avgjorde ved dom.

10 Administrative og økonomiske konsekvensar

Framlegget om *heimel for behandlinga av personopplysningar i kriminalomsorga* fører til eit behov for å leggje om dei administrative rutinane og behov for opplæringstiltak for dei tilsette for å sikre korrekt behandling av personopplysningar, men fører ikkje med seg nemnande økonomiske eller administrative konsekvensar.

Framlegget om *innsyn i benådingssaker* inneber

ei kodifisering av gjeldande rett og vil ikkje føre til merarbeid ved behandling av krav om slikt innsyn samanlikna med behandling av slike krav i dag.

Dei *andre framlegga* gjeld mindre justeringar som ikkje medfører administrative eller økonomiske konsekvensar.

Eventuelle meirutgifter som følger av forslaga vil bli dekkja innanfor gjeldande budsjettammer.

11 Merknader til dei enkelte føresegnene

11.1 Endringar i forvaltningslova

Til § 13a nytt pkt. 4

Forvaltningslova § 13 må forståast slik at teieplikta ikkje er til hinder for at opplysningar om ein namngjeven person er benåda eller ikkje og kva for reaksjon han eller ho blir benåda til, vert gjort kjend. Lovframlegget er ei presisering av denne forståinga slik at det ikkje skal vere tvil om kva opplysningar det kan krevjast innsyn i.

Føreseгна gjeld innsyn i alle benådingssaker om frihetsstraff og bøter. Bota kan vere fastsett ved dom eller førelegg.

Det gjeld truleg teieplikt for sjølv søknaden om benåding, og i alle fall kan det gjerast unntak etter offentleglova § 24 andre ledd om lovbrøt. Det gjeld ikkje teieplikt for sjølv avgjerda om ein namngjeven person har fått benåding eller ikkje, så frå det tidspunktet det ligg føre ei endeleg avgjerd kan det heller ikkje gjelde teieplikt for at det er søkt om benåding. Namnet kan då gjevast ut i søknader òg, dersom det ikkje avslører andre tilhøve som er omfatta av teieplikt. Unntakshøvet etter offentleglova § 24 andre ledd vil heller ikkje gjelde etter at det er teke avgjerd om det skal gjevast nåde eller ikkje. Slik sett vil det gjelde rett til innsyn i søknader etter at avgjerd er teke, sjølv sagt med teieplikt for andre personlege tilhøve som helse, rusbruk osv.

I praksis gir departementet den som krev innsyn, kopi av kommuniseringsbrevet til påtalemakta, der utfallet av benådingssaka og kva for reaksjon vedkomande er blitt benåda til går fram.

Innsyn i *dokumenta* i benådingssaka følgjer reglane i offentleglova om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd, jf. offentleglova § 3.

Om bakgrunnen for endringa, sjå kapittel 5.

11.2 Endringar i straffegjennomføringslova

Til ny § 4a

Føreseгна presiserer at personopplysningslova gjeld med utfyllande reglar som er fastsette i kapittel 1a. Presiseringa er teken inn av pedagogiske grunnar.

Til ny § 4b

Føreseгна definerer kven som har ansvaret for å behandle personopplysningar i kriminalomsorga. Behandlingsansvarleg er den som etter lov eller forskrift aleine eller saman med andre avgjer formålet med behandlinga og kva for hjelpemiddel som skal brukast. Sidan det overordna formålet med behandlinga er fastsett i straffegjennomføringslova, er det her sikta til det konkrete formålet med behandlinga, som må liggje innanfor dei rammene som er trekte opp i § 4c. Behandlingsansvaret bør plasserast der behandlinga skjer.

I motsetning til det som er tilfellet etter personopplysningslova, kan ein etter denne føreseгна ha to behandlingsansvarlege med delt behandlingsansvar. Dette kan vere praktisk for sentrale system som for eksempel Kompis. Den konkrete oppgåvefordelinga må fastsetjast i forskrift eller retningslinjer. Det daglege behandlingsansvaret – den praktiske gjennomføringa – kan delegerast.

Den behandlingsansvarlege har ein rekkje plikter etter lova og skal sjå til at behandlinga skjer i samsvar med regelverket.

Til ny § 4c

Føreseгна fastset uttrykkjelege formål for behandling av personopplysningar i kriminalomsorga. Formåla er nærmare opplista i bokstav a–e.

Etter *bokstav a* kan kriminalomsorga behandle personopplysningar som er nødvendige for å *gjennomføre straffa eller varetekta på ein forsvarleg måte*. Typiske opplysningar er for eksempel personalia for domfelte og innsette, dommen, anna innsettjingsgrunnlag og varetektsfrådrag. Vidare gjeld føreseгна for opplysningar om hendingar under gjennomføringa, for eksempel eineromsinnsetjing, registrering av utgangar o.a.

Det er også nødvendig å behandle opplysningar om dei nærmaste pårørande, besøkjande, arbeidsgivarar ved frigang og ved straffegjennomføring utanfor fengsel, kontaktpersonar på skole, kontaktperson i behandlingstiltak eller andre støttekontaktar. Det same gjeld opplysningar om familiemedlemmer viss dei bur saman med domfelte som gjennomfører straff med elektronisk kontroll eller har

anna straffegjennomføring heime etter straffegjennomføringslova § 16. Mange av desse opplysningane fell også inn under bokstav b og c.

Bokstav b omfattar alle personopplysningar som er nødvendige for å *halde oppe ro og orden og sørge for tryggleiken til tilsette, innsette, domfelte og samfunnet elles*. Personopplysningar som kan påverke tryggleiken, er da alle dei opplysningane som kriminalomsorga skal leggje vekt på ved tryggleiksvurderinga, jf. pkt. 1.8 i retningslinjene til straffegjennomføringslova med forskrift. Det kan vere tidlegare dommar, disiplinærbrot under tidlegare eller noverande straffegjennomføring, rømming og rømmingsforsøk. Opplysningar om rusproblem spelar også ei rolle når det gjeld tryggleiken, sameis informasjon frå rettspsykiatriske erklæringar, episodar med utagerande åtferd og bruk av tvangsmiddel. Opplysningar om innsette som av omsyn til tryggleiken ikkje må ha kontakt med kvarandre, kan dessutan behandlast etter dette alternativet, på same vis som dokumenterte opplysningar om tilknytning til kriminelle miljø.

Etter *bokstav c* kan kriminalomsorga behandle personopplysningar som er nødvendige for å *sikre innsette og domfelte tilfredsstillande forhold under gjennomføringa og tilby dei eit innhald som skal bidra til å motverke ny kriminalitet*. Kriminalomsorga kan såleis behandle opplysningar om arbeidet og utdanninga til domfelte og innsette, det behovet dei har for arbeidstrening, osv. Vidare kan helseopplysningar som kan påverke tilrettelegginga av gjennomføringa – for eksempel matallergi, behov for medisinar, tilsyn og liknande – behandlast etter denne føresegna. Opplysningar om rusproblem kan, i tillegg til å vere opplysning som påverkar tryggleiken, også spele ei rolle når det gjeld trygging av helse til domfelte og innsette, rehabiliteringa av dei osv.

Berre personopplysningar som verkar direkte inn på valet av tiltak under gjennomføringa, kan behandlast etter bokstav c. Dette formålet er i tråd med straffegjennomføringslova § 2, som viser til at straffa skal gjennomførast på ein måte som motverkar nye straffbare handlingar. Rett nok viser bokstav b til oppehaldinga av ro og orden og tryggleiken i samfunnet, men det dekkjer ikkje alle straffbare forhold.

Det er viktig å trekkje grensa mellom helseopplysningar som berre helsetenesta kan behandle, og opplysningar som er nødvendige for ei forsvarleg og tilrettelagd straffegjennomføring.

Føresegna i *bokstav d* skal *sikre dei rettane barn har til samvær med foreldra og til sikkerheit og tryggleik under samværet*, og er omtalt nærmare under § 4d bokstav d.

Bokstav e gir ein uttrykkjeleg heimel for å behandle personopplysningar som er nødvendige for å *varsle den fornærma eller dei etterlatne*. Personopplysningar etter denne føresegna er for eksempel opplysningar om telefonnummer og adresse. Ei oversikt over varslingsreglane går fram av straffegjennomføringslova § 7b.

Til ny § 4d

Føresegna tek sikte på å avgrense kven kriminalomsorga kan behandle personopplysningar om.

Bokstav a regulerer behandlinga i kriminalomsorga av personopplysningar om domfelte og innsette. Med domfelte er det meint alle som er dømde til ei straff, og som gjennomfører straffa i kriminalomsorga anten i eller utanfor fengsel. Også prøvelauslatne fell inn under dette omgrepet. Med innsett er det meint alle som er i fengsel anten dei gjennomfører straff, er varetektsfengsla, er gripne eller er innsette i fengsel på eit anna grunnlag.

Etter *bokstav b* kan kriminalomsorga behandle opplysningar om pårørande og andre som har kontakt med eller prøver å få kontakt med den domfelte eller innsette. Typiske eksempel er opplysningar om

- nærmaste pårørande som skal varslast viss det skjer noko
- besøkjande
- sambuarar når straffegjennomføringa skjer utanfor fengsel
- personar som vil medverke til at ein domfelt eller innsett kan halde oppe eller skape seg eit sosialt nettverk
- kontaktpersonar på skole og arbeidsplass
- arbeidsgivarar

Føresegna avgrensar behandlinga i kriminalomsorga til å gjelde opplysningar om personar som har tilknytning til eller sjølv har gjort noko aktivt for å ta kontakt med ein innsett.

Etter *bokstav c* kan ein også registrere namnet og adressa til handverkarar eller andre som har eller søker om å få tilgjenge til fengselsområdet.

Etter *bokstav d* kan kriminalomsorga behandle opplysningar om barn av domfelte eller innsette og pårørande til barnet eller andre omsorgspersonar. Formålet med føresegna er å sikre den retten barn har til samvær med foreldra og til sikkerheit og tryggleik, under samværet, jf. § 4c bokstav d. Den retten barn har til samvær med foreldre følgjer av FN-konvensjonen om rettane til barnet og av straffegjennomføringslova § 3 andre ledd. Departementet har valt å gjere framlegg om ei eiga føresegn om dette fordi det her kan vere aktuelt å behandle

svært sensitive opplysningar om andre omsorgs-personar barnet har, som ikkje nødvendigvis har noka tilknytning til den domfelte eller innsette eller til kriminalomsorga elles. Departementets meiner at dette er eit område der heimelen for behandling av personopplysningar må vere ekstra tydeleg.

Til § 4e

Føresegna inneheld krav om forskriftsregulering av behandlinga. Forskrifta skal innehalde reglar om kva for rettsleg grunnlag som heimlar behandlinga, formålet med behandlinga, kven som er behandlingsansvarlig, kva for kategoriar av opplysningar som kan registrerast, kven i kriminalomsorga som har tilgjenge til opplysningane, høvet til å levere ut opplysningane, informasjonsplikt, innsyn, retting, sperring og sletting av opplysningar, informasjonstryggleik og internkontroll. Opprekninga er ikkje uttømmende. Forskrifta tek til å gjelde samtidig med lova.

Om bakgrunnen for framlegget til ny §§ 4a–4e, sjå kapittel 4.

Til § 7 bokstav f

Ved vilkår om narkotikaprogram og program mot ruspåverka køyring kan kriminalomsorga bringe saka inn for retten med krav om orskurd eller dom etter straffelova 1902 § 54 nr. 1 og 2. På same måten som ved prøvelauslating (straffegjennomføringslova § 44 andre ledd) og samfunnsstraff (straffegjennomføringslova § 58 andre ledd) er det behov for eit uttrykkjeleg unnatak frå høvet til å klage på avgjerda i kriminalomsorga om å bringe saka inn for retten. Om bakgrunnen for endringa, sjå kapittel 8.

Til § 7 bokstav h

Føresegna presiserer at alle som gjer teneste i kriminalomsorga, også har teieplikt om forhold som

kan påverke tryggleiken i samband med gjennomføringa av straff utanfor fengsla. Føresegna presiserer dessutan at teieplikta òg gjeld for oppdragstakarar innafor kriminalomsorga, så som leverandørar, håndverkarar o.a. Om bakgrunnen for endringa, sjå kapittel 6.

Til § 7a overskrift

I tråd med systematikken elles i lova har paragrafen fått ei overskrift som kort fortel kva paragrafen handlar om. Om bakgrunnen for endringa, sjå kapittel 7.

Til § 44 fjerde ledd

Endringa er ei nødvendig følge av at ei domsavgjerd om fullføring av reststraff etter prøvelauslating med verknad frå 1. januar 2006 skal vere dom og ikkje orskurd, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004). Om bakgrunnen for endringa, sjå kapittel 9.

11.3 Ikraftsetjing

Lova tek til å gjelde frå det tidspunktet Kongen fastset. Kongen kan setje i kraft dei enkelte føresegnerne til ulik tid.

Det skal utarbeidast forskrifter før lova tek til å gjelde, jf. § 4 e.

Justis- og politidepartementet

t i l r å r :

At Dykkar Majestet godkjenner og skriv under på eit framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringar i forvaltningslova og straffegjennomføringslova (behandling av personopplysningar i kriminalomsorga, innsyn i benådingssaker o.a.).

Vi HARALD, Noregs Konge,

s t a d f e s t a r :

Stortinget blir bedt om å gjere vedtak om endringar i forvaltningslova og straffegjennomføringslova (behandling av personopplysningar i kriminalomsorga, innsyn i benådingssaker o.a.) i samsvar med eit vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i forvaltningslova og straffegjennomføringslova (behandling av personopplysninger i kriminalomsorga, innsyn i benådingssaker o.a.)

I

I lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 13 a nytt punkt 4 skal lyde:

4. at opplysninger om en navngitt domfelt eller botlagt er benådet eller ikke og hvilke reaksjoner vedkommende eventuelt blir benådet til, gjøres kjent.

II

I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. blir det gjort følgende endringer:

Nytt kapittel 1a skal lyde:

Kapittel 1a. Behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen

§ 4a Forholdet til andre lover

Personopplysningsloven gjelder med utfyllende regler fastsatt i dette kapitlet.

§ 4b Behandlingsansvarlig

Med behandlingsansvarlig menes den som etter lov eller forskrift, alene eller sammen med andre, bestemmer formålet med behandlingen og hvilke hjelpemidler som skal brukes.

§ 4c Formål med behandlingen av personopplysninger

Kriminalomsorgen kan behandle personopplysninger som er nødvendige for å

- a) planlegge, administrere og gjennomføre reaksjoner og tvangsmidler etter straffegjennomføringsloven § 1,
b) opprettholde ro og orden og ivareta sikkerheten for ansatte, innsatte, domfelte og samfunnet for øvrig,

- c) sikre innsatte og domfelte tilfredsstillende forhold under gjennomføringen og tilby dem et innhold som skal bidra til å motvirke ny kriminalitet, herunder legge forholdene til rette for tjenester fra andre etater med sikte på å fremme innsattes og domfeltes tilpasning til samfunnet,
d) sikre barns rett til samvær med foreldrene under sikre og trygge forhold,
e) varsle fornærmede eller dennes etterlatte, jf. § 7b.

§ 4d Hvem kriminalomsorgen kan behandle personopplysninger om

Til formål nevnt i § 4c kan kriminalomsorgen behandle personopplysninger om

- a) domfelte og innsatte,
b) pårørende og andre som har kontakt med eller prøver å oppnå kontakt med den domfelte eller innsatte,
c) personer som har eller søker å få tilgang til fengselsområder,
d) domfeltes eller innsattes barn og barnets pårørende eller andre omsorgspersoner.

§ 4e Krav om forskriftsregulering av en behandling

Kongen gir forskrift om blant annet

- a) hvilket rettslig grunnlag som hjemler behandlingen,
b) formålet med behandlingen,
c) hvem som er behandlingsansvarlig,
d) hvilke opplysningskategorier som kan registreres,
e) hvem i kriminalomsorgen som har tilgang til opplysningene,
f) adgangen til å utlevere opplysningene,
g) informasjonsplikt, innsyn, retting, sperring og sletting av opplysninger,
h) informasjonssikkerhet og internkontroll.

Endringer i forvaltningslova og straffegjennomføringslova
(behandling av personopplysningar i kriminalomsorga, innsyn i benådingssaker o.a.)

§ 7 bokstav f første punktum skal lyde:

Beslutning om å fremme sak for retten etter § 44 annet ledd, § 58 annet ledd *eller straffeloven § 54 nr. 1 og 2* kan ikke påklages.

§ 7 bokstav h skal lyde:

h) Enhver som *er tilsatt i eller utfører tjeneste eller arbeid for* kriminalomsorgen, har taushetsplikt om det vedkommende i forbindelse med tjenesten får vite *om forhold av betydning for sikkerheten* i fengslene og *i forbindelse med gjennomføringen av straff utenfor fengslene*.

§ 7a ny overskrift skal lyde:

Offentlige etaters opplysningsplikt overfor kriminalomsorgen

§ 44 fjerde ledd skal lyde:

Hvis retten ved *dom* beslutter at den prøveløslatte skal gjeninnsettes for hel fullbyrding av reststraffen, kan kriminalomsorgen beslutte ny løslatelse på prøve selv om minstetidene i § 42 første ledd ikke er oppfylt for reststraffens del.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Trykk: A/S O. Fredt, Anesen, Juni 2010